

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Недеља
поподне
на селу...
(Снимак: А. Симић)

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 41

10 Октобар 1942

Дил. 5

Календар мога комшије

НЕДЕЉА, 4 ОКТОБАР

Узео јуче гос'н комшија да похвали једног нашег суседа што се млад оженио, па му пред свима казао:
— Видиш, пријатељу, да вреди бити ожењен... Ето, откак си се оженио на оделу су ти два дугмета на броју...
— Па јест, овај — узврдао се младожења — није лоше. А, што се тиче дугмета, жена ме још прве недеље брака научила да их сам пришивам...

ПОНЕДЕЉАК, 5 ОКТОБАР

Био комшија, пре неки дан, с неким својим пријатељем, познатим рђавим платишом, код кројача. Правио му друштво док овај погађао да му сашие одело. Кад су изишли од кројача, комшија га сасвим озбиљно питао:
— Па што се толико ценкаш с снајдером кад ионако му нећеш платити?
— Па, ценкам се баш зато... Да мање човек штетује...

УТОРАК, 6 ОКТОБРА

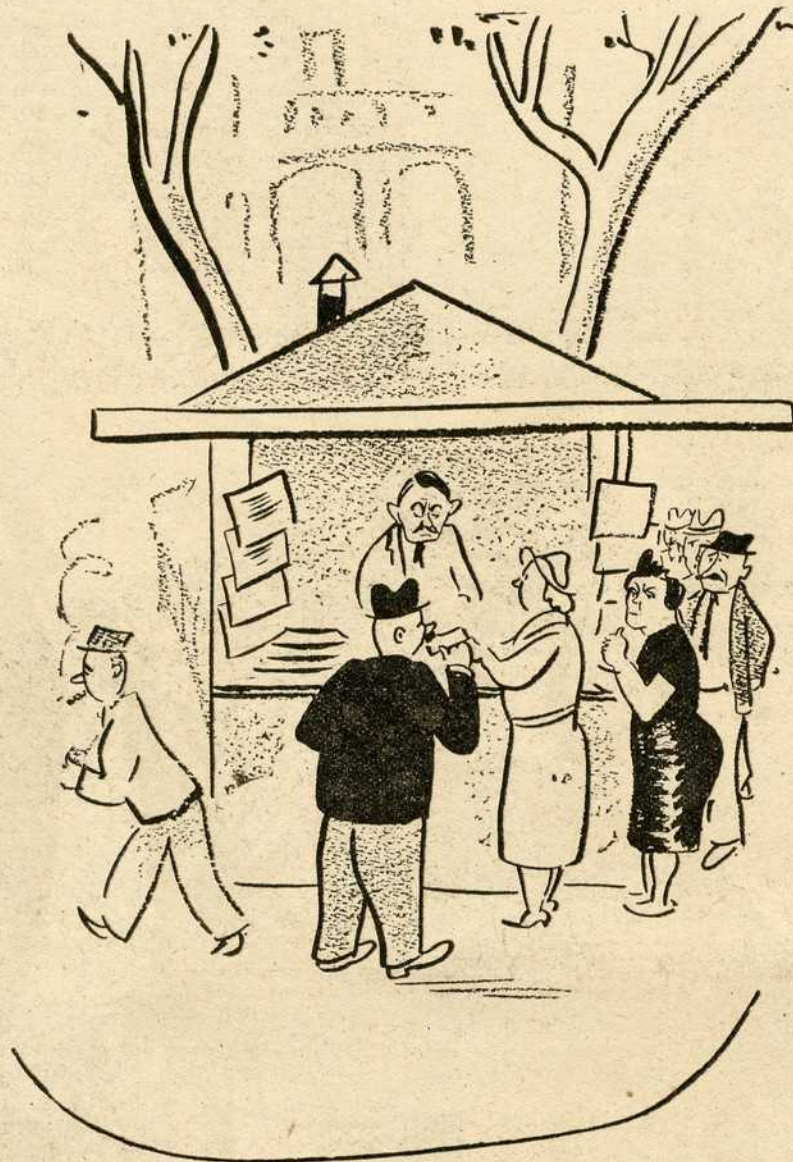
— С тобом човек не може да изиђе на крај — пребацује гос'н комшија синоћ, госпа комшиници. — Све ти знаш најбоље!
— Е, вараш се. Има нешто што не знам!
— Е?! Баш бих волео да знам шта је то.
— Не знам, на пример, зашто сам се уопште удала за тебе.

СРЕДА, 7 ОКТОБРА

Био један наш сусед код врачаре. Гледала му у длан и рекла му:
— Ви ћете се рано оженили. У браку ћете бити под папучом. Жена ће вас мучити и кињити све до ваше четрдесет и осме године живота, а после...

Заузето!

— Слушајте ви, господине. Не може прекоредати. Изволите стати на последње место... пошто сте сад дошли...
— Па ја сам хтео, али на том последњем месту један већ стоји...

— А, после? — завапио грешник.
— А, после ћете се навикнути на то...
И, прича нам то грешник, па каже да се доиста навикнуо...

ЧЕТВРТАК, 8 ОКТОБРА

— Данас ме један трговац освојио, кад сам ушла у радњу, с „Добар дан, госпођице!“ — хвали се госпа комшиница синоћ, кад комшија упаде:
— Па зато што не верује човек да се нашао неко ко би и тебе узео за жену...

ПЕТАК, 9 ОКТОБАР

Седимо у башти. Дргнули „иберцигере“, а гос'н комшија увио крста у госпа комшиницину вунену мараму, па узео да нам прича. За мотив узео нешто из својих младих дана кад је био почео каријеру као глумац неког путујућег позоришта, па после дигао руке и отишао у чиновнике.

— Напустио сам позориште зато што су ме извиждали... И, можда га не бих напустио да ми мој управник није поставио питање каква је разлика између мене и његовог кученцета Кастора. Нисам умео да му одговорим, а онда ми он рекао: „Видиш... И теби и њему звижде... Исте сте судбине. Само њему звижде кад га позивају а теби кад треба да бежиш...“ И, ето побегао сам...

СУБОТА, 10 ОКТОБАР

Био комшија опет у суду и слушао неко рочиште. Један тужио свог газду чијом је кривицом изгубио ногу. Усред суђења газда га питао:
— Како то тражиш 100.000 за једну ногу. Мислиш ваљда да сам милионар.
— Па него колико да тражим. Или, ви газда мислите да сам ја стонога...

М—ћ

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

ЛЕДЕНО ОСТРВО

Ледени брегови који илвају у области поларних мора могу достићи заиста диновске димензије тако да личе на права острва. Највећи досад констатовани ледени брегови виђени су у антарктичком региону. То је и сасвим разумљиво када се зна да дуж обала Антарктичког копна постоје хиљадама километара дугачке ледене баријере које се дижу изнад океанске пучине као бели стрми видови високи и преко 100 метара. Откинута делови тих баријера или глечерски лед дају ледене брегове и санте.

У јужном делу Атланског Океана један такав ледени брег достигао је димензије као острва Брач, Хвар и Корчула заједно. Ношен струјама и жомеран хладним антарктичким ветровима, он се кретао према северу, стопећи се постепено и стално мењајући свој облик. Када је био захваћен страховитом буром дигао се и спуштао из таласа, поломно неколико бродова на које је наишао, и на крају распарчао се у више делова. При том су парочито настрадали бродови ловаца и неке веће једреваче. Ледени брег имао је неко време облик диновске потковнице и у њега се увлачио један пространи залив. Бродови су, непримећујући то, удловили у овај залив мислећи да се крећу између два ледена брега. Када је примећена грешка, све је било доцкан, и приликом једног бродолома у овом

леденом заливу утопило се преко 200 људи.

У граничном делу Антарктичког и Атланског Океана диновски ледени брегови нарочито су многобројни. Како ова област нема неки нарочито развијен поморски саобраћај, они нису тако опасни као ледени брегови у западном делу Атланског Океана.

ЗЕМЉА БЕЗ СТАРИХ ДЕВОЈАКА

Иако је последњих година више Европљана успело да продре у Тибет и да га упозна, ова земља скрива још увек много чега непознатог и чуднога за наш свет.

Пре извесног времена нешто више сазнало се о тибетанској жени, о њеним обичајима и наравима, благодарећи једној рођеној Тибетанки која је написала књигу о Тибету.

То је гђа Рин-Чен-Ла-Мо, која се удала за једног Европљанина и недавно издала књигу под насловом „Ми, Тибетанци“. Поред других занимљивих ствари које се из ове књиге могу сазнати о наравима овог тако мало познатог света јесте и та да на Тибету нема старих девојака.

„Сем калуђерица, пише гђа Рин-Чен-Ла-Мо, у Тибету нема жена које остају неударе. Свака Тибетанка мора да се уда. То је пре свега њен животни циљ, то је затим и друштвени закон. И неминовно свака нађе мужа или јој га нађе породица. Наш идеал женске лепоте доста се разликује од европског. Европске лепотине не би се допале у Тибету. За наш укус, на пример, нос европске жене сувише је велики а ни уши нису довољно мале. Очи немају потребан женски израз, сувише су дубоко усађене а обрве сувише падају у очи.“

ДЕСЕТОГОДИШЊИЦА ПРВЕ ПЛАТИНСКЕ ЛИЦИЦЕ

Навршило се десет година откако је на једној фарми сребрних лисица у Норвешкој дошао на свет лисац „Монс“, који се разликовао од све своје „браће и сестара“ по томе што је место сребрнате длаке његово крзно имало боју платине.

Власник ове фарме, неки Евертсон, продао је тада овог младог лисца за 700 круна највећем норвешком одгајивачу сребрних лисица г. Кјајеру, који одмах одлучи да овог лисца укрести с другим лисицама. Међутим, и сам фармер сматрао је да лисац „Монс“ претставља пуку случајност, па се није много надао да ово укрштање може донети неке значајније резултате.

Али не мало се изненадио г. Кјајер када је једнога дана видео да су младунци „Монсови“, који је сам себи пронашао лисци и спарио се с њом, имали исту длаку као и њихов отац.

Лисац „Монс“ данас се цени на преко милион норвешких круна. Само благодарећи њему сада има у Норвешкој приличан број платинских лисица, а крзно платинасте боје сада претставља скоро баснословно богатство.

ГДЕ СЕ ЗЕМЉА НАЈВИШЕ ТРЕСЕ?

Обично се мисли да јапанска острва највише пате од многобројних и честих земљотреса.

У ствари, Јапан није најнепокојнији крај земљине кугле.

У том погледу првенство припада земљи Чиле. Може се рећи да је у тој земљи кора наше планете непрестано у покрету. Паузе без земљотреса прилично су кратке. За последње три године забележено је у Сантијагу 134 потреса, а у области Косимбо 150.

Страховитих земљотреса било је у

тој земљи нарочито у деветнаестом веку, када је, поред осталих градова, и сама престоница такорећи била срањена са земљом.

Варош Арика, на југу Чилеа, била је почев од земљотреса од 1605 па до сад шест пута потпуно уништена. То је можда најмање безбедан град на свету. Окружавају га 40 мањих и већих вулкана. Варош Мезилонес била је потпуно уништена 1877 једним страховитим земљотресом. А пошто се налази у врло опасном пределу где су земљотреси чести, више није била поновно подигнута.

ДА ЛИ СЕ ПО НОСУ МОЖЕ ПОЗНАТИ МУЗИКАЛНОСТ?

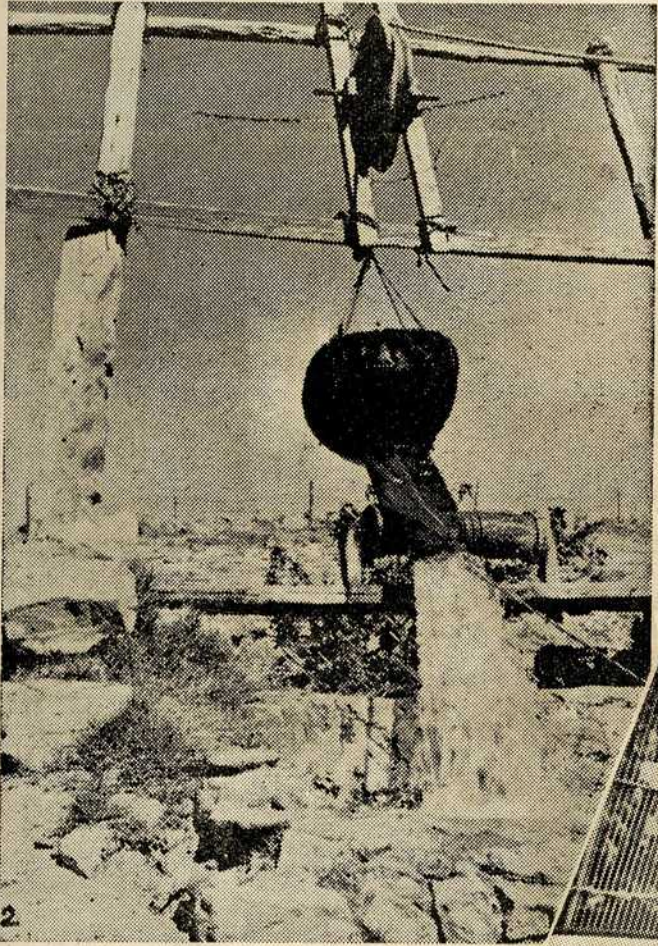
Сматра се да облик ува стоји у некој вези с музикалним способностима људи, ма да то питање нико до данас на научној бази није испитао. Сада је, међутим, један француски научник обелоданио своје гледиште према коме и нос може да покаже да ли је једно лице музикално или не.

До овога закључка он је дошао после многих проучавања и опита, према чему на музикалне способности не утиче толико облик целог носа него само његов доњи део. Довољно је, по мишљењу овог научника, погледати тај део носа, па одмах утврдити да ли неко има смисла за музику или не. Преко тог дела носа, наиме, прелазе звучни таласи и стижу до бубне опне.

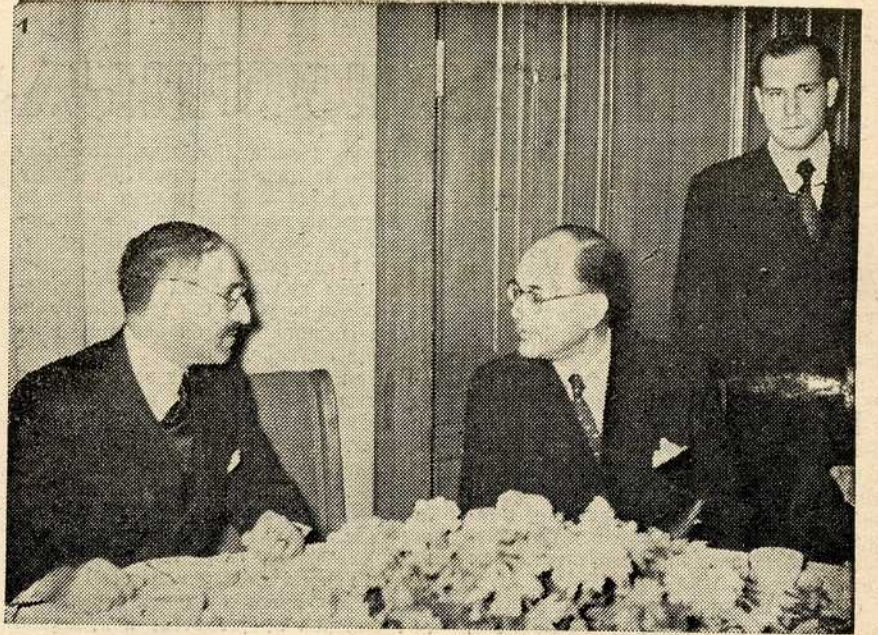
Главни уредник Мирослав Стевановић * Уредник Мића Димитријевић (на путу) * За фотографије Александар Симић * Цртач Ђорђе Лобачев * Уредништво Поенкарева ул. бр. 31. Телефон 25-010 * Власник и издавач: Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Администрација Дечанска 31. Београд. Тел. 24-001—10; штампа „Штампариа Београд“ А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дин.

КРОЗ ЦЕО СВЕТ

2 — „Друга земља, други обичаји“. — Слика приказује један арапски студенац у либијској пустињи. Вода се из бунара не вади кофом ни ведром, него чак од говете коже.

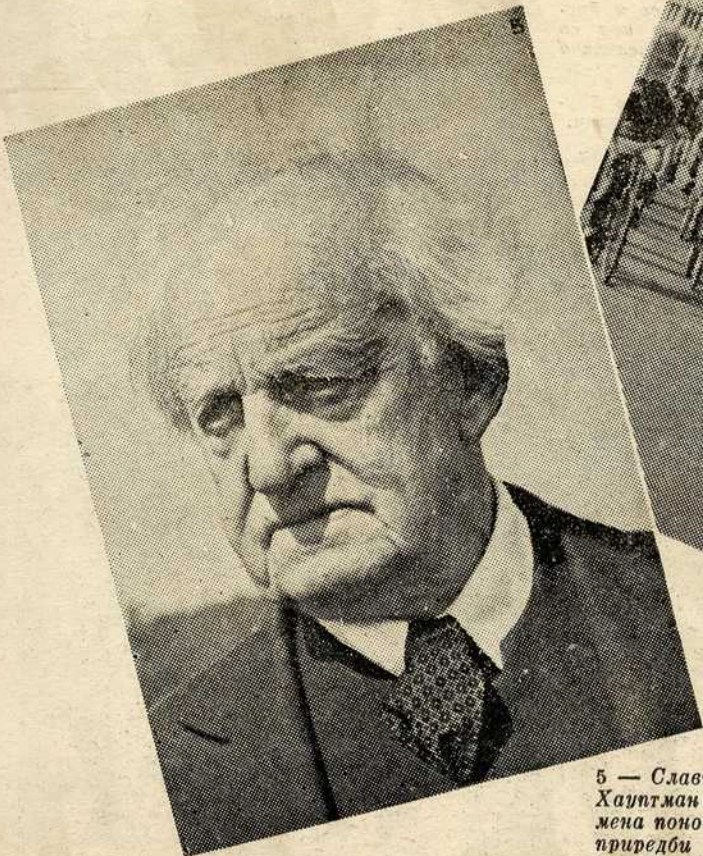
1 — У берлинском аероклубу састали су се борци за слободу својих народа Индус Субхаз Чандра Бозе (десно, за столом) и бивши ирачки председник владе Рашид Али ел Гајлони (лево седе). Састанак је одржан на иницијативу Муслиманске верске заједнице у Берлину, да би се манифестовала солидарност народа Блиског Истока који се боре за своју слободу.

3 — Борбе са биковима, на којима су узели учешћа три најбоља шпанска торсадора, одржане су пре две недеље у Паризу. Овој, за Париз необичној приредби одржаној у зимском бицикличком стадиону, присуствовао је велики број гледалаца. Наша слика приказује један узбудљив тренутак те борбе.

4 — Сваке године новински колпортери, продавци и разносачи у Мадриду приређују такмичење у брзини. Такмичење није лако, јер ни колпортерски посао није лак. Стаза је ове године износила 56 километара. Слика приказује почетак такмичења, на старту.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

5 — Славни немачки писац Герхард Хауптман појавио се после дугог времена поново у јавности. Он је на једној приредби за Зимску помоћ читао изводе из својих дела.

СРПСКЕ РАДНИКЕ ИНТЕРЕСУЈЕ ПРУСКА ИСТОРИЈА

Гва века пруске историје тесно су везана за Потсдам. Ту је велики Курфирст створио прве основе пруске војске. Ту је вежбао војнички краљ Фридрих I своје „ланген Керле“, и оставио свом сину неколико хиљада узорних војника и пуну државну касу. То су темељи са којих је могао Фридрих Велики да се бори са тадашња пола света.

Ко жели да упозна савремени Трећи Рајх, тај ће узалудно тражити почетке у Берлину или у неком другом месту Немачке. Они се налазе једино у Потсдаму. Сваки кутак у Потсдаму одише Фредеријанским пруским духом, али он је био водиља и у уједињеној Вилхелмској Немачкој, као и у републиканском националсоцијалистичком Рајху.

Српски радници из околине Берлина посетили су у више група Потсдам,

вољне приликама. Оне неће да се петљају око набавке хране пошто не знају немачки језик. У логору могу да се до срца српски напричају, а ако им досади онда спавају или се забављају.

Већина их стоји у редовном додиру са својима код куће. Писма иду уредно и новац се шаље без тешкоћа. Главна им је брига како би набавиле илустрације од куће.

Стигли смо једну групу радника пред познатим степеницама у парку Сансуси, које воде према дворцу Фридриха Великог. Водич се стара да што боље окарактерисе Фридриха Великог, кога је народ звао „дер алтер Фриц“, и који је једна од водећих личности светске историје. Наполеон га је поред Цезара и Турена узео у своја три велика војничка учитеља, али Фридрих II Велики био је и ретко образован човек. Био је у блиском пријатељству и препици

(Fotos: Europäische Korrespondenzen)

1) Улазак у Сансуси резиденцију Фридриха Великог.

2) Званични фотограф снима једну групу српских излетника пред дворцем Фридриха Великог, једном од најлепших барокних грађевина. Прозори су зазидани ради заштите од ваздушног напада.

3) Никој више не смета ветрењача у Сансуси. Сви посетиоци Сансусиа обилазе ветрењачу, која је лепа усвојена на привлачност и стилизованост Фридриха Великог.

4) Ко кунује тај се и њердоммиља, њоготово кад се треба да изабере неколико слика из Сансусиа.

5) Коло пред дворцем њруских владара у Потсдаму.

да би упознали ову највећу културну тековину Немачке. Они су се могли да увере у многе добре стране пруског милитаризма, како се радо карактеристичне великих стотину година пруске историје.

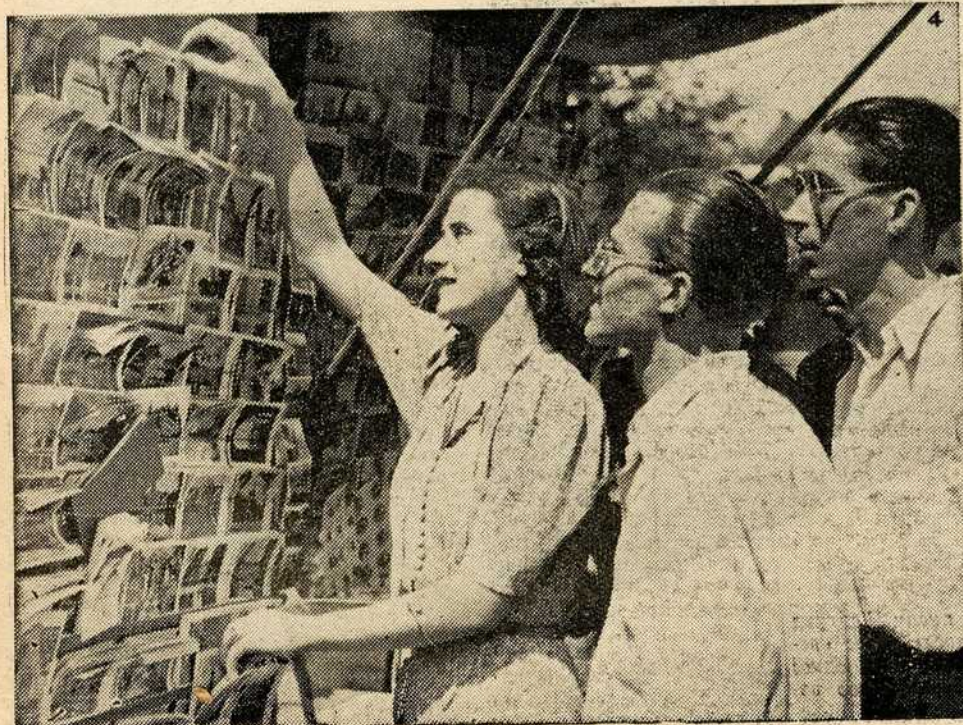
Мара Сенадер је смеђа и витка девојка из једног од многобројних Карловаца. Она је запослена код Сименса и ради већ девет месеци у одељењу за производњу микрофона. На посао се не тужи. Зарада је довољна. Она мисли и даље да остане у Немачкој. Можда у неком мањем предузећу, јер је тамо већи додир између радника и послодавца. Логорски живот понекад досади. Увек исто — храна и приче. „Кад паћем собицу, онда ћу моћи да мислим својом главом. Нико ми неће сметати када се у мислима разговарам са својима код куће. Тада ће бити боље“.

Мариле другарице су потпуно задо-

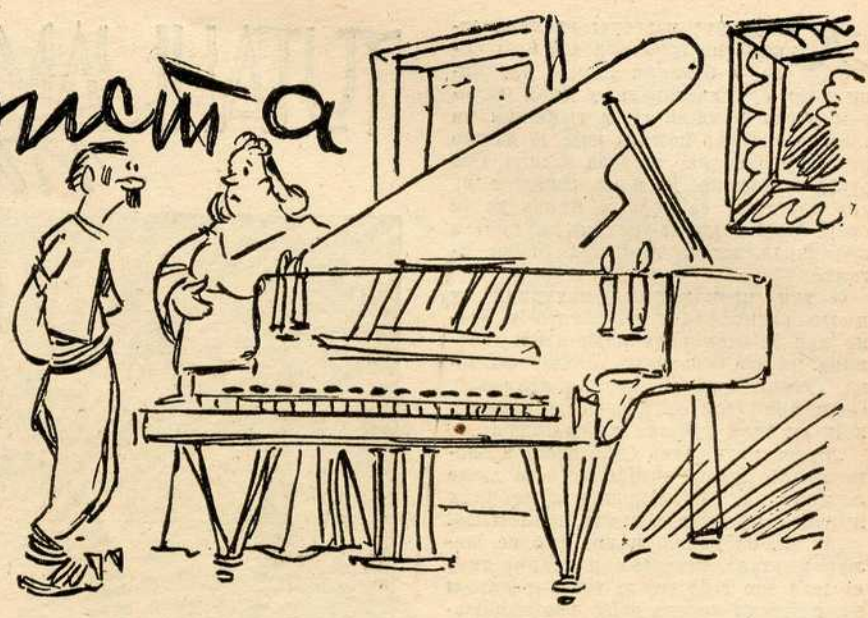
са Волтером, старао се за привредно подизање тадашње Пруске, имао је много смисла за музику и архитектуру. Парк и дворца Сансуси грађени су према његовим жељама и напратима.

Преко пута дворца налази се толико позната ветрењача, која најбоље карактерисе великог владара, Фридрих Велики је волео мир, и сметала му је суседна ветрењача. Једног дана позвао је млињара. „Смета ми твоја ветрењача, хоћу да је откупим. Колико тражиш за њу?“. „Мој деда ју је саградио, а после моје смрти желео бих да је наследи мој син“, одговорио је млињар. Стари Фриц био је принуђен да и даље слуша бучу ветрењаче.

Тако су српски радници упознали Потсдам, који није владарска резиденција, већ живи претставник читавог државног система. О томе сведочи и прича сваки камен у Потсдаму.

Ристивоје-клавириста

У ствари овај наш Ристивоје није никакав клавириста, но — млекација. И у ствари и у основи душе! Обичан млекација, ту из ближе околине Београда, рецимо из Ритонска, који, као и сва остала његова сабраћа свакодневно доноси млеко у Београд; ту га крети (пошто претходно у селу, још на поласку, извуче из њега све што један жив и паметан млекација може да извуче) а онда га прола коме хоће и пошто хоће...

И за тог и таквог млекацију — потоњег клавиристу Ристивоја не бисмо можда никада ништа ни чули, да није госпа Савета, више саветниковице, и моје уважене комшинице...

Дотична госпа Савета већ округло девет година узима редовно млеко од Ристивоја. И било би све као и иначе, и нико ништа не би знао о томе, да се није десило чудо. Односно десило се највеће чудо у низу других Ристивојевих чуда...

Обашка то што је Ристивоје одмах после рата почео да продаје млеко по осам динара, па после десет, па, Боже здравља, дотерао до 35 динара. Али, једнога дана дошао и рекао госпа саветниковици:

— Слушај, госпоја, од сутра нема више млека!

— Ију! — рекла госпа Савета. А зашто?

— Зато што сад имам преча посла!

— Каква преча посла?

— На, ето, тако... Сад мора да се бавим мало с дрги трговачки послови...

— Како, зар то што си продавао млеко нису трговачки послови...?

— Ама, јесу, није да нису, ал' јопе' ка велим више је тактички ова већа трговина...

— Ама која, човече?

— На, ето видиш, сад има да окрепнем да тргујем с мрс, с брашно и тако...

— Јао, баш добро...! — ускликнула госпа Савета радосно.

— На добро, госпоја, нег шта... Што да целог века музеј краву кад могу да музеј муштерије...

— Шта-а-а?

— Море јок, госпоја, то ја само на-ко велим... Да се нашалим!

— На хоћеш ли, болај Ристивоје да мислиш мало и на мене... Знашли да ми је пинајз празан...

— Не брине госпоја ништа... Ту сам ја...

*

И Ристивоје бивши млекација, сада грисиста, почео збиља да доноси разне артикле... Спочетка по мало и за готово, а онда окренуо да тражи „робу“ и „лице“... Хаљине, рубље, обућу...

И госпа саветниковица давала... Прво почела с неким старим панталонама, па онда са својим хаљинама, али Ристивоје тражио све више. Као и други...

Тако, то ишло, што рекла сама госпа саветниковица: „миц по миц“. Она давала а он узимао за своју робу све што му дошло под руку, док најзад не поче да изјављује жељу појединим комадима намештаја:

— Знаш госпоја саветниковице, она твоја вотеља много ми се допада... Ка министарска, па како би било да ми је даш па да је однесем у село, да виде они моји сељаци тамо, како ми лепо стоји кад се извалим... А, ја ћу ти за њу одмерим које кило више...

И фотеља отишла. Препалнла је госпа Савета, а да се утеши пронашла сама да је ионако та фотеља служила као нека врста депоа за мољце.

Отада прошло неколико дана, а Ристивоја нигде ни од корола. Најзад се смисловао и дошао, и одмах, још с врата рекао да нема ништа односно да ништа није донео...

— А, што, болај Ристивоје?

— На не може се госпоја... Ти и не сањаш какве су то тешкоће. Јес' очигу ми... Те ако нештош успем да про-

шверцујем шта вреди кад ти то не можеш да платиш...

— Ех, не могу. Донеси ти па ћемо се већ некако нагодити...

— Добро госпоја... Да донесем...

И Фактички идуће недеље донео Ристивоје робу. Спустио чак, преда'нуо малко и узео да хвали то што је донео... „Види ка' путер! Јес' славе ми!“

Допала се роба и госпа Савета, па бржебоље сирота, метнула цезву с кафом, да га послужи... А, онда, као снебивајући се; почела:

— На како ћемо Ристивоје? Пошто ћемо...

— Море лакоћемо, госпоја. Нек смо живи и здрави а за то ћемо да бринеш...

— Ех, да не бринем. Како да не бринем. Нећеш ваљда да ми на кредит дајеш твој еспап...

— На, оно, нећу, парафски...

— Ето. И, како онда да не бринем?!

— На ништа зато. Ја теби ово а ти

нем. Нећеш ваљда да ми на кредит дајеш твој еспап...

— На, оно, нећу, парафски...

— Ето. И, како онда да не бринем?!

— На ништа зато. Ја теби ово а ти

Годишњица — Српске књиге

Београдско издавачко предузеће обележило је, у прошли понедељак, једном малом интимном свечаношћу, годишњицу своје плодне делатности, која је у исто време била и прва годишњица српске књиге под окупацијом. Упркос ратним догађајима, упркос тешкоћама које рат неминовно доноси „Југоисток“ је успео да објави читав један низ дела културног и књижевног стварања. За дванаест протеклих месеци, неуморним радом и вољства и његових сарадника предузеће је издало 1.400.000 табака само уџбеника за основне школе. Издало је затим 90.000 примерака уџбеника за средње школе. Из лене књижевности и науке, привреде, законодавства издало је преко 400.000 примерака...

Позваним гостима у име предузећа које је показало толико љубави за српску књижевност и српско просвећивање, изложено је цео рад г. Ратко Парезанина, а потом су гости разгледали све примерке које је до сада издало „Југоисток“. Међу тим примерцима нарочиту су пажњу побудила издања нове немачке књижевности („Бисери“) као и репрезентативна и ванредно укусно опремљена издања из области науке.

У минулој години српска књига није остала заборављена. Напротив група људи око „Југоистока“, потпомогнута својски од немачке управе у предузећу, дала је све од себе, трудбено и несребично, а признање за то дала им је сама српска читалачка публика која је тај њихов толико користан рад наградила својим искреним симпатијама.

(Снимак: А. Симић)

мен јоше тако неку стварчицу па да се трампило и нема онда шта...

— Какву стварчицу? узнемирила се госпа Савета.

— Слушај госпоја, немо' много да увијамо, него братае поштено да паза-римо. Ја ћу теб' ова чак с робом а ти мен она твој клавир!..

— Шта?!? забезакнула се госпа Савета и просу пола цезве на чисту и испеглану кецељу.

— То што велим... Теб ионако није до музике, и шта ће ти... а мен'опе' до-злогрдило да ме зову млекација... па ка велим да мало и Ристивоје постапе клавириста...

Огорчена и беспомоћна госпа Савета једва се снађе да се дочека:

— На куд је клавир за тебе... Знаш ли ти, болај, да треба десет година да учиш да свираш клавир...

— Ако, де... Има да учим... Ништа ти не брине ни за то! Ал, мерак ми тако да га однесем у село да виде људи да умет и ја да будицем клавириста...

*

Три пуне недеље преговарали су госпа Савета и Ристивоје. И ономад кад сам пошао од куће имао сам шта и да видим. Пожурио сам код госпа Савете. Она јадна већ се била помирила са судбином. Па и за њега као и за ону фотељу нашао изговор (опет да се утеши):

— Море, комшинја, шта ће ми. Кр-тија...

*

Присетио се и ја да имам клавир, па као велим што да га као госпа Савета не прогласим за критију и не трам-пим га за мрс с Ристивојем.

И, после кратког саветовања са соп-ственком саветићу, зашнем лепо на пе-шице у село...

— Помажте Бог, добри људи! велим ја групици сељана пред меаном.

— Бог ти добро дао.

— Да ли знате, људи, где је кућа оног Ристивоја... Ристивоја, де како се оно презиваше...

— Да не тражиш, господине, Ристи-воја клавиристу?

— Јест, њега баш тражим.

— А, што ће ти...?

— Ех, што ће ми... То је мало по-дужа прича... Али, ако имате време-на да седнемо да вам испричам...

И развезао ја, а кад додох до спог клавира и кад поменух да бих га ра-до трампио за мрс, они у глас пови-каше:

— Море, батали, господине... Шта ће нам... Имамо у селу већ дванаест клавира... Само Ристивоје има чети-ри комада, па немамо н' где...

*

Шта сам могао друго него пут под ноге па да се вратим... И сад, овог тренутка баш, седим за клавиром, а прсти, сами од себе (на часну реч) прелећу преко дирки и свирају роман-су оне наше песме:

„Све се купем и проклињем,
Нећу пити рујна вина,
Нећу јахат коња врана
Коња врана — Јаблана!
Нећу теста, нећу мрса,
Нећу млека ни кајмака...
Због тих наших Ристивоја...“

М. ДИМ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Кад је пре извесног времена откривена гробница фараона Зера, у близини Каира, научници који су суделовали у овом великом послу наишли су у гробницу на трагове великог пожара који је настао пре ко зна колико хиљада година. Ово откриће бацило је нову светлост на „проклетства“ за коју се прича да се свете онемо за се усуди да ремети мир краљевских гробница старог Египта.

О тим проклетствима научници су много расправљали. Нарочито у време кад је откривена најбогатија гробница, вечно боравиште младог фараона Тутанкамона у „Долини краљева“. Овом приликом откривена је плоча у коју су били урезани хијероглифи:

„О, ви, невидљива бића овога и онога света! Духови што спасавате душе људске, ви, са раскршћа и великих друмова, путници у крилу појне таме!

„И ви, из пакла, и ви, што се јављате у сутоне, становници пећина тмине што око себе сејете ужас и језу, и ви, поћници којима нећу име помињати, о, заштитници гробнице, пријатељи месеца, добите мени и будите ми чувари и верни другови! И услишите моју молбу:

Нек увене рука што се на мене дигне! Нек буде уништен сваки онај ко нападне име моје, и имовину моју, и ликове моје!“

Овако гласи, од речи до речи, то „проклетство“ фараона Тутанкамона, претња онима који се усуде да продру у његову гробницу. Тај текст на улазу у фараонову гробницу у Долини краљева превео је познати египтолог, професор Ж. Мардрис.

Настаје одиста занимљиво питање: Да ли су ове речи празна прича, литерарно застрашивање које ће деловати на празноверне, или се иза тога забиља крије нека стварна сила?

Једно је неоспорно. Зла коб која је бурзо суглила, једног за другим, чланове експедиције која је ушла у Тутанкамонов гроб, расприрала је стара веровања код оних лаковерних. А сада научници тврде да ово проклетство почива на стварној основи. Само, та основа није психолошке, већ физичке природе.

Стари фараони вероватно су предузимали извесне мере да заштите своја последња боравишта. Али они се свакако нису ослањали на „бића овога и онога света“, „поћнике што ужас и језу сеју“. Они су своје претње заснивали на научно испробаним материјалним поступцима. И откриће тајанственог пожара који је оштетио гробницу фараона Зера, уништивши четири одаје на улазу, али поштедевши на мистериозан начин собу у којој је лежала мумија, изгледа да поткрепљује ове претпоставке.

О тој злој коби која је задесила оне који су ушли у гробницу фараона Тутанкамона, писао је и покушао да расветли ту мистерију, у једној својој књизи, један од малог броја преживелих научника који су учествовали у ископавањима гробнице. Овај угледни археолог каже:

„Помисао да су ти људи умрли као жртве проклетства сушта је празноверница. Али, извесно проклетство ипак постоји. Само, посредни нема ничег авентурског, ванземаљског. Ја мислим да је Тутанкамонова гробница била испуњена финим отровним прашином. Сваки кутац гробнице, свака стварица била је посута овим прахом. Кад су чланови експедиције про-

ТУТАНКАМОНОВО проклетство

дрли у гробницу, ваздух који је споља допрло подигао је праšину и они су почели да је удишу. Доцније, кад су се ти чланови разболели, установљено је да је посреди запаљење плућа, али таквог обима да данашња медицина није у стању да се против тога бори“.

Овај научник, који је и сам био оболео, али срећом само лакше, пише даље:

„Вођа експедиције увидео је да нешто није у реду. Прочитао је опомену и посаветовао осталим члановима да не улазе у гробницу док је он сам не испита. Разуме се, узбуђење је било толико да о овоме нико није хтео да води рачуна“.

Веровало се да су краљевске гробнице старог Египта заштићене на неки мистериозан начин од провале и плачкe и да су нарочите несреће или смрт неизбежна судбина оних који покушају да продру у гробницу, било је у давна времена врло раширено.

Веровало се да казна неће трајати само за овог света, већ ће се и на другом свету продужити. Провалинику је било суђено да његова душа не добије опроштај од бога Озириса кад изиђе пред њега, већ ће бити предата чудовишту са крокодилском главом „која једе душе“.

Ово је сасвим разумљиво кад се узме у обзир колику су важност придавали стари Египћани балсамовању тела. Разуме се, у колико је положај умрлог био већи, у толико су биле строже мере да се његова гробница заштити. То балсамовање тела значило је продужетак живота на другом свету, а од тога је зависило и евентуално васкрсење. Стари Египћани били су чврсто уверени да поред мумије умрлог борави Ка, његов духовни двојник, његов чувар за живота и у смрти. Душа становника гробнице долазила је повремено из Аментиа, египћанског раја, да измени мисли са умрлим и његовим двојником Ка. Појављивала се у виду птице са човечјом главом са тела које је умрла за живота носила.

За време ових посета, све имитације воћа, јела, вина и меса постајале би стварност. Оживеле би мале дрвене фигуре које су претстављале слуге и робове. Чак би и пртежи по зидовима оживљавали, и живот у гробу био би исти као и у добрим старим данима кад су три бића била једно.

Отуда је разумљиво од колике је важности да нико не доспе у гробницу и не поремети мир њеног становника. Зато су се у првом реду скривали улази у гробнице. Професор

Мардрис, приликом својих доцнијих истраживања у „Долини краљева“, препоручивао је својим људима да стављају маске на лице улазећи у гробнице као предохрану меру против праšине и инфекције.

Гроб фараона Зера откривен је у пустињи, четрдесет миља јужно од Каира. Зер је био наследник Менеса, другог по реду фараона, и живео је пре неких 5.000 година. Кад је нарочитим машинама за бушење раскрчен улаз у гробницу, било је очигледно да се у прве четири одаје морала одигра нека катастрофа пре много хиљада година. Те четири одаје биле су уништене пожаром. Том приликом развила се тако снажна јара да је све у одајама претворено у пепео, сем угљенисасаног крајчка једног саркофага с бакреним украсима и нешто мало посућа од алабастра и базалта, поцрнелог од ватре.

Међутим, пре но што је пожар доспео у последњу одају, у којој је била смештена Зерова мумија у саркофагу, заједно са свим драгоценостима које су припадале фараону, обурвала се се одозго читаве тоне земље које су угасиле ватру.

Да ли је и ово било дело охолост проклетства баченог на оне који се усуде да опљачкају гробницу?

Ако је то тачно, изгледа да је ова одаја била тако заштићена да крадљивци нису уопште могли у њу да продру. У тој одаји пронађено је велико благо, између осталог многе накитнице од злата и слоноваче, као и једна постеља са балдахном и ногама у танајој резбарији у виду бивољних ногу.

А можда је по среди само пуки случај?

Пре неких 40 година, кад су научници отконали у Абидосу гробнице за које се мислило да припадају Менесу и Зеру, а које су, у ствари, били само други гробови, такзвани пенотафи, и кад су пронађени трагови исто тако страшног пожара, чврсто се веровало да је по среди био само случај.

Али, ова претпоставка доведена је у питање чињеницом да би штета била свакако поправљена да се то догодило пре но што је гробница зазидана. Али, како је после зазиђивања дошло до катастрофе, у то доба научници нису могли да нађу објашњење.

Сада, кад су последње пожара пронађене и у три остале гробнице истог временског периода, али не и у онима доцнијег датума, било је довољно ос-

нова за неке врло вероватне претпоставке које пружају објашњење свих мистерија.

Судећи по географском положају пирамида, јасно је да су египатски свештеници добро познавали географију са свим њеним споредним грамама. Сачуване су, исто тако, забелешке о многим резултатима постигнутим на пољу хемиске науке. Позната је „мађија“ египатских свештеника који су знали за ватру која се све више расприрује штогод се више сила вода. И многе друге појаве, као например истовремено паљење ватри на извесној раздаљини, упућује нас на прве успехе које су Египћани допринели на пољу изучавања електрицитета.

Отуда није искључено да су египатски свештеници знали за неку хемиску смесу која је толико унаљина да, кад се пажљиво смести у неки погодан положај, наглим паљењем створи вид живог пламена између собе у којој се налази мумија са драгоценостима и незваних гостију који су се усудили да провале у гробницу. Какве су те хемикалије и како долази до паљења, то је засад неспитано. Али је ипак извесно, и то је већ утврђено, да ватра много брже и силније избија у просторијама са устајалим ваздухом.

Остаје још једно питање: шта је било са провалиницима приликом тих покушаја да опљачкају фараонске гробнице. Није искључено да им се ово научно „проклетство“ тешко осветило за њихову смелост. Али је исто тако вероватно да им је полазило за руком да побегну кроз отвор кроз који су и ушли у прве одаје гробнице, засењени наглим светлошћу. У сваком случају, је сигурно то да им више није надало на ум да опет дођу ако им је већ пошло за руком да се извуку. Њихова прича, у случају кад би се живи вратили из гробнице, одвратила би друге од тих покушаја и учврстила веровање у надземаљске силе које штите фараона у његовом вечном сну.

Током векова наука о Египту добијала је такав замах да људи данас с правном претпостављају да се у то време знало за многе научне тековине за које верујемо да су тек недавно постигнуте. Мисли се да су старим народима били познати бактериски и хемиски ратови.

Забележени су примери у време ратова из давни митулких столећа кад су нагле зараве, које су се приписивале бојанствима, доприносиле победи у бедљивости од мача. У најкритичнијем тренутку војсковођа би умро, или полудео, као што је случај с краљем Набуходоносором. Отуда није невероватно да су се Египћани служили овим средствима заштићујући гробнице од плачкана.

У историји испитивања египатских гробница забележен је један занимљив случај. На улазу у главну одају с саркофагом неког вишег државног чиновника вишено је велики мач. Било је довољно само да се отворе врата на да оштрица одрубн главу уљезу. Овај покојник, који ипак није за живота био на тако високом положају да би му, приликом заштићивања гробнице од крадљиваца, биле стављене да расположење последње научне тековине, ипак се потрудио да колико толико обезбеди себи спокој на онемо свету.

Али, исто тако, дешавало се да су многе гробнице нађене опљачкане. Зар ту нису помогла „проклетства“? Једини одговор је на то питање да су провалиници по свој прилици већ знали каква им опасност прети, па су и умели да је отклоне. Стари записи причају да су ти крадљивци углавном били зидари и радници који су били запослени на зидању гробнице. Приликом затварања улаза они су сигурно остављали неко неотпорно место куда би доцније могли да продру у гробницу. Они су свакако знали и шта их тамо чека и како да се одбране.

У сваком случају, „проклетство“ у Тутанкамоновој гробници, као и у многим другим у „Долини краљева“, било је поштена и благовремена опомена. Велики број људи страдао је покушавајући да продру у мрачно унутрашњост гробница. Додуше, „проклетства“ нису унапред говорила шта чека уљезе, да ли ће умрети од неког отрова, или неке клине болести, ватре, мача, или читавог усева златника, као што се прича о једном смелом покушају провале у гробницу. Сматрало се за сходно да се све то остави машини провалиника.

И тако су настајале легенде...

Са вером и надом

(— Из циклуса/ Кад срце малаксава —)

Списићемо патње са дивовском снагом
И нећемо никад ми у очај пасти.
Јер наша су срца испуњена надом
И вером што нас уздиже и крепи.

Превелика љубав нас кроз живот води.
Љубав до неба, до звезда далеких и сјајних;
Љубав што нас греје и дух што нам буди
Светим именом се зове: Мајка!

Сваку стопу нашу брзиво она прати:
Усред свих страдала чува нас и болри.
Са мајком нашом остајемо јакни
И живићемо поносни и ведри.

О, драги оче, тамо у даљини
Што за нама чекаш и на дом мислиш свој,
Знај да љубављу смо њеном силни
И само чекамо далазак Твој!

Кругијевац, септембра 1942

Вукосава М. Ивановић
уч. VIII разр. гимн.

Лодни сусрет

РОМАН ОД ХАРЛАДА РЕБЕЛИНГО

(9)

Цим климу забринуто главом. Није му ишло у главу што је Пат у први мах и сувише озбиљно узео ствар, а сада је узима тако оптимистички.

— Драги мој, рече, овакве ствари се у животу не решавају тако лако. То нека знаш. Богами, ја се бојим за тебе, Пате.

Нема шта да се бојиш, Циме, рече Пат одлучно. Објаснићу се са Нором коначно и ликвидирати целу ствар за увек.

Са удахом пружи му Цим руку. — Ја ћу ипак бити најсрећнији кад једном напустим ову варош — рече. Време је било дивно. Чудесно бечко пролеће својим дахом деловало је и на Цима који је иначе био готово неосетљив. Лаганим кораком, смирујући се мало по мало, пошао је бечким улицама.

*

Нора је двапут променила такси. Љубомора њеног мужа није имала граница, а синоћ, свакако, приметно је њену забуну. Но, лепо би се провела да је затекло на састанку у хотелу!

Такси се заустави пред хотелом. У журби Нора тутну шоферу велику новчаницу у руку и журно се изгуби у холу.

Само, преварила се у рачуну. Њена забуна синоћ стварно је изазвала сумњу барона Шандора и једна тамна лимузина неприметно је пратила њен такси. Заушавала се на супротној страни улице, одакле се лепо могао посматрати улаз у хотел. Барон Шандор се већ обавестио да је у том хотелу отсео Пат Старпер.

*

Пре по што ће да уђе у собу Пата Старпера, Нора је за тренутак застала. Сином је савладала своје нерве да буде што мирнија. Шта јој претстоји овде? победа или пораз? Мир или борба? Свеједно, само одлучно напред!

После дванаест година нашла се поново пред Патом. Халина јој је по кроју и боји личила на ону њену девојачку халину. Исти златни крстић висео јој је око врата. Сујеверје и усмене налагале су јој да тако поступи. И женска сујета...

Стајали су без речи једно према другоме. Пат је, потресен, посматрао. Као да није прошло дванаест година. Она, жива у његовим успоменама, појавила се пред њим иста као и онога дана. Ето, он осећа мирис поља и виноград, он и сада чује њен дубоки, заводљиви глас...

Пуних дванаест година мучио се да ваборави тај дан и тај глас на није успео. Прошлост за коју је мислио да је умрла оживела је поново.

Нора је стајала без речи. Гледала га је усламтела погледа.

У тај поглед улила је све што је осећала. Јер она је знала да ће први тренутак одлучити све.

Колико је страшно било њено разочарење кад је сазнала да је Стефан нестао! И само пада да ће се он ипак једном вратити одржала је у животу. И сада, најзад, после дванаест година тај тренутак је дошао. И у том тренутку она је била спремна да жртвује све на свету... за своју срећу, за његову љубав...

— Стефано, рече она најзад тихим гласом. — Ти си се ипак вратио...

Сакупивши сву своју енергију покушао је Пат да се отресе опчињености тог необичног сусрета. Неприродним гласом замоли је да седне. Ледењу хладноћу осетио је од додира њене руке.

Нора, разочарана, заузео место у фотељи. Дакле, није је дочекао раширених руку, није је страшно привукао себи, није је пољубио, као што је она очекивала. Уместо свега тога хладан

стисак руке. Победа првог тренутка измакла јој је... Не мари, она ће ипак да се бори...

— Стефано, рече она ватрено, — ти си ме пре дванаест година напустио без и једне речи. Отишао си и ниси ме ништа ни питао. Веровао си да ја не узимам нашу љубав озбиљно...

Пат одмахну уморно главом. — Нора, зашто опет да оживљавамо горке успомене? Много је воде од тог времена протекло и прошлост нека почива на миру...

— Не, Стефано, — скочи Нора страствено. — То није прошлост. Мени се чини као да је то било јуче. Ти ми онда ниси дао прилике да ти све објасним, да се оправдам. Сада мораш да ме саслушаш! Две године сам трпела у браку са Чаницом и кад сам се срела са тобом, поверовала сам да сам наишла на човека који ће ме ослободити, који ће ме повести у бољу, срећнији живот...

Прећутала сам ти своју везу са Чаницом, јер сам се стидела и бојала да ћеш ме презрети и осудити. Чаниц ме је варао на сваком кораку. Шта ме је спречавало да прекинем ту везу? Ништа. Трпела сам све у нади на бољи живот, све због наше љубави...

Пат је најзад почео да схвата значење њених речи. Дакле, ствар није била онаква како је он замисљао и он је био неправичан према овој жени. Она га није издала и он је себи могао да уштеди године мука и невоља. Све би друкчије било да он није пренаглио, јер је посредни само неспоразум. Да је друкчије поступио, никада не би морао да буде Пат Старпер, победилац смрти.

Пат се најзад прену из размисљања. Шта сада користи позно кајање? Треба разговору дати други правац, други обрт. Треба јој рећи да је све доцкан, да треба све заборавити...

— Можда сам ти, рече гласом коме је хтео да да убеђен тон, учинио тада неправду. Био сам разочаран и ојабен.

Заболело ме је оно што се десило. И сада ми је тешко, али шта могу? Ништа се ту више не да поправити ни променити. Најбоље је да се све заборави...

Застао је, јер је и сам осећао како му шупље звоне речи. Као пуне фразе неког рђавог глумца.

— Не, Стефано, све то није истина. Прошлост не може да буде мртва и ништа није доцкан. Дванаест година сам ја чекала на овај тренутак. Ја сам те волела и волим те још увек. Нисам се никада играла твојим и својим осећајима, него сам хтела да будем твоја... за увек. И данас још жудим за тобом. Ти си се вратио и ја сам спремна да заборавим на све... Стефано, нико нас неће више раставити, јер мени нема живота без тебе!

Савладана осећајима који су је гушили Нора тихо зајецала. Иако је сусрет испало сасвим друкчије по што је она замисљала Нора није хтела да без борбе положи оружје. Била је решена да се за своју љубав бори до краја.

Нема тишина завлада је у соби. Пат је био потресен. Зар не би сада требало да устане, да јој приђе, да је поглади по глави и да јој каже неколико утешних речи?

Она њега, изгледа, воли још више него раније. Године отсуства само су појачале ту љубав. А он? Шта је са њим?

Она га још воли — чак више него икада раније. А он? Пат је био свестан да је његова љубав према Нори умрла онога тренутка кад је опет ступио на тло Беча. Да, он је више не воли. Једино што је према њој осећао било је сажалење. Он је жалио што је промашила живот.

И коликогод је то грубо и себично, ништа се ту није дало променити. Треба само да јој то саопшти обазриво.

— Нора, на ти си се по други пут удала...

— Да, удала сам се. А шта сам друго могла да радим? Само, то није никаква препрека за мене. Мој муж за

мене не значи ништа. Ја хоћу слободу, слободу и љубав...

Очи јој опет севнуше жаром и љубављу. Пат сакри поглед. Увидео је да не сме тако брутално да јој разори све наде и илузије.

— Не могу сада ништа више да ти кажем, Норо. Дај ми времена да размислим... Све је то тако необично...

Лице Норино се озари радошћу и надом. Учинило јој се да његов отпор попусти. Дакле, главна препрека је савладана. Остало је све ситница. Пришла му је и ставила руку на раме.

— Стефано, шапутала је нежно, све још може да буде добро... Само кад си ти опет код мене... Чини ми се као да сањам...

Пат се бојао излива нежности, али није имао храбрости да каже одлучно „Не“. Ипак, није могао да јој не постави питање:

— Нора... кад сам ја отишао, ти знаш шта се десило са Чаницом. Сумња је пала на мене. На кога ти сумњаш?

Нора нагло спусти руке. Тренутак га је гледала дубоко у очи, а затим одмахну главом:

— Не сумњам ни на кога, Стефано. Једино знам да ти то ниси учинио.

— Па ко је онда? Та тајна треба да се расветли.

— Зашто да се та ствар поново покреће? Мртви не устају из гроба. Ти си сада Пат Старпер и једина ја знам да си ти Стефан Рајнер...

*

Шандор Баковић, седећи у аутомобилу, није испуштао из вида велики хотелски излаз. Више од једног часа Нора се задржала у хотелу. За Шандора није било сумње код кога је била. Још синоћ је Шандор на први поглед био уверен да ово није њихов први сусрет. О Пату Старперу је одмах сакупио све информације. То није било тешко, јер је име Пата Старпера било познато у артистичком свету. Сви су знали да је Американац, који још никада није гостовао у Бечу. Шандору је било само сумњиво што тако дуго није узимао ангажман за Беч.

Ако је све тако, онда каква веза постоји између Пата Старпера и његове жене? Да ли су они имали какве односе пре по што се Нора удала за њега, или га је варала у браку?

Наједном му севну једна мисао. Па артисти могу да мењају своја имена! Они уопште ретко живе под својим правим именима. То може да буде случај и с Патом Старпером. Треба установити ко је он и како се звао раније, па ће се ствари разјаснити.

На вратима хотела појави се Нора и прекиде његова размисљања. Бојажљиво се осврнула пре по што је села у такси.

Више није имало смисла да је прати и Шандор бесно потера кола напред. Непрописном брзином одјурно је право у — полицију.

Криминални саветник Торфи баш се спремао да изиђе. Много се зачудио кад је угледао свог друга из војске, Шандора Баковића.

— Торфи, потребна ми је хитно твоја помоћ! — узвикнуо је овај још с врата. — Морам што пре да сазнам ко је артиста Пат Старпер.

— А зашто? ушта Торфи медајући узбуђеног човека. — Да се није шта десило?

— О томе доцније. За сада ми је само важно да сазнам ко је тај човек. Торфи слеже раменима.

— Е, драги мој, ако није по среди какав криминал, сумњам да ћу ти моћи помоћи.

— Али, ја морам по сваку цену да сазнам прошлост тог човека! — узвикну Шандор. — Новац не игра ту никакву улогу.

(Наставиће се)

Напуштена кућа

Једног, пуног таме, октобарског дана
Пошла сам не знајућ' ни куда ни зашто.
Но боли, речи — речи коме и нашто..
Кад животи лете, к'о лишће са грана.

...И овде је мајка са дечицом бдила,
Проводила дане, међ' зидине ове,
Чекала на радост и сјај зоре нове
А у орцу бол жуљавих руку крила.

Напуштена кућа, крај сеоског пута,
Усамљена стоји, слуша ноћи гласе,
Кад облаци бледи сјај месеца гасе,
И птица понека у ноћи залута.

Зид је горео са сликом — утехе дуге —
Што је у себи осмејак крила мајке,
Која је некад, давно причала бајке
Деци својој, у зимске вечери дуге.

Јесен већ шуми. Вене на прагу трава...
Све — ствари тишине — мрачне су и пуне,
Што се још виде кроз вео магле густе.
Све ћути, као да вечним сном спава.

И двориште немо. Снови давно свели.
Крај бунара само висока топола
Рефрен песме шуми мог бескрајног бола —
И тугу сећања са мном данас дели...

Старо Село, октобра 1942.

В. К.

Морам да укинем крај

ПИСА: ОЈЛКА НОВАКОВИЋ

Најзад, овоме мора доћи крај! Овако више не може. Не могу да издржим. Откада Ику познајем, мрзим ово име од три слова. Ослабила сам за три килограма. Изгледам врло лоше, јер се више никаквим спортом не бавим, све сам запустила. Читам само глупе меланхоличне романе, иако важним као савремена жена. Морам учинити крај томе, и готово!

Ово је већ неподношљиво. Сваки ударац срца куца: „Ико“, сат удара: „Ико“. Кад возом путујем, кроз тугу чујем: „Ико, Ико“. Кроз сирене аутомобила чујем „Ико... Иико“... Сваку наду да ћу га мање волети — изгубила сам. Ноћу сањам о њему, а дању чекам само када ће ме телефоном позвати. Треба да се потпуно предам послу и позиви, тако да ми не остане времена да мислим на њега. Ја немам разлога да мислим на њега.

Ика ми је сасвим изопачио укус, тако да више не удем да разликујем који су људи леви, а који десни. Нарочито они који су духовити, изгледају ми досадни. Људе са лепим и углавном манирима не могу више да подносим, јер ми је Ика најодвратније о њима говорио. Ика је на крају крајева страхан. Усне су му дебеле и неправилне, а уста велика. Ја више не могу да га подносим. Он је један обичан сноб и снобове никад нисам волела. И онда, кад год ме зове телефоном, мени срце најпре лупа, а онда добијем праве наступе беснића. А то ми није потребно, ја морам своје срце да штедим. И онда морам увек да измишљам како да пред шефом прикријем зубување, тако да он добије утисак да је то послован разговор.

Како сам уопште могла да волим овога човека? Али ја га уствари и не волим, то је само једно уображење. Све што ми буде рекао, кроз један сат више неће имати никакво значење. И две године ја сам ово трпела. На то је немогуће! Али сва је срећа у томе што сам то бар сада увидела, што сам својим очима прогледала.

Све ћу му ја ово написати. Јер кад бих хтела усмено да му саопштим своју одлуку, не би ми дао да дођем до речи. Како ће се само забезбедити када му будем изненада све треснула у лице, јер је он веровао да га безгранично волим. Али ја нећу ништа да откажем; једноставно нећу отићи на састанак. Само да га се решим! Најзад, ја немам више воље за живот. Али зашто, управо? То је овај човек крив, он

ми је живот затровао. Али кад будем учинила крај, све ће бити друкчије. Хвала Богу, мучење ће престати. Зашто сам ја досада уопште ишла на телефон? Не, више нећу да одговарам на телефонске позиве, нећу га више звати. То је глупо. Али сада је већ пола осам и криза је прошла. Ја га нисам звала, а уобичајено време је већ прошло. Не морам да се журим, могу да идем куда хоћу. Могу чак и да изађем и не морам никоме да полажем рачуна. Ићи ћу у позориште. Не, него на неко друго место. Како је лепо полако се облачити, дотерати се без журбе и онда...

Ромео и Јулија

ПИСА: Т. ПАНДЈОТОВИЋ

Врео, запаран јулски дан. Цветне леје у врту и првени кров виле, усамљене на узвишци. На двану, уморна од врућине, лежала је жена. Посматрала је ћерку која је седела поред ње, у наслоњачи.

— Ти мислиш да те он воли?
— Наравно, мама!
— Он ти је то рекао?
— Да, мама...
— Хм... Бољу прилику не бисмо могли пожелети. Па ипак, његова породица је отмена, угледна...
— Да, и ја се тога бојим.

Нас двоје размишљали смо о томе... И, како да кажем, у старо време било је младих, храбрих људи који су узимали драгана и против воље родитеља. Отмицом, например.

Почивка.
— Којешта! — одговори жена с дивана. — То је најобичнија бесмислица. О томе више ни да размишљаш. Шта би рекли људи? На новине...
Опет почивка. У салону је тихо. Чује се само хркање белог мопса.

Тугованка

Вече.
Кроз мрклу ноћ
Злобно ветар пева
Песму жалости.

Патим у души,
Жељан сам родне груди,
Где оста мајка моја.
За њима бол ме гуши
Срце ми стрепи

За тобом данас тужим, мајко,
Јер си далеко од мене,
На узглављу не осећам више
Мекоћу твога крила.
Горчина раздира груди
А око срца ко змија
Туга се свила.
И док се спомен прошлости буди,
Срце вапајем жуди
О, мајко... мајко...

Поноћ је прошла давно, мајко,
И нови дан већ иде.
Још ветар тужно фијуче
Можда још тужније него јуче...

На срцу ми је зима, мајко,
Зора већ давно руди
А мисао још Теби жуди,
Мисао тужног сина.

Београд, септембра 1942.
Бора Јоветић

— Врло отмена... Видиш, ко зна шта ће рећи о нама... Ти, разуме се, ниси могла да чујеш шта се говори иза наших леђа о твојој оцу, скоројевнићу који се тако брзо обогатио... И шта ти ја знам... Мислим да ће ићи врло тешко... Да будем искрена, ако мене питаш за савет, мислим да никако неће ићи...
И нема никакве могућности...?
— Не видим...
— Мама, нешто ћу ти поверити...

Поноћ. Месец испловно иза облака што су почели да се гомилају после спарног дана.
Прилика је опет била ту. Шапатоном:
— Јеси ли спремна?
— Да.
Девојка се хитро пребацила преко руба прозора у његово наручје.
Један прозор нагло треснуо.
— За име Божје! Пропали смо...
На прозору је стајала мајка:
— Милице — шапула је, — заборавила си ташну...

Телефон је зазвонио. Мила је полако пошла.
— Не, то није он, у ово време он ми се никада не јавља. Он је већ у позоришту.
— Хало!
— Ико!
— Ма шта је то са тобом? Ја сам се уплашио да се је са тобом нешто догодило. Чекам, претстава је одавно почела. Карта ће бити код портира. Обуци ону твоју црну хаљину.
Мила је много задоцнила.
— Опрости, Ико, али данас је постојао велики разлог због кога нисам дошла. Написала сам ти писмо, ти ћеш видети... Али не, не ти га нећеш никада прочитати.
„Како ја овога човека волим! — размишљала је Мила кад су излазили из позоришта. И ја стварно не знам зашто сам хтела да томе учиним крај“...

Савети НАШЕТАЛЕКАРА

Болесник као лекар и лекар као болесник

Није то пријатна ствар бити болестан. И то није пријатно из многих разлога; прво, јер се болесник рђаво — већ према врсти и степену оболења чак и врло рђаво осећа. — То је лично његова несрећа и лично његова судбина. Али болесник је терет и за његову околину и породицу, па и за цело друштво. Према томе кад постоји болесник у кући, од тога трнх цела кућа, јер се према њему мора имати брига, а њему се мора водити посебна брига и њему треба угађати да би болест лакше подносио. Напоследку болесник не само да активно не припређује, него се због њега, напротив, мора више да троши, које због самих лекова, лекарских посета и др., толико и због свих других ситних и крупних потреба које увек постоје у кући у којој је болесник.

То су чињенице о којима мора да води рачуна и болесник и његова околина. Тачно је да болеснику није лако, већ самим тим што је болестан. Али он треба да зна да ни околности није пријатно и лако имати болесника у кући. Због тога мора бити разумевања, добре воље, стрпљивости и попустљивости и са једне и са друге стране. Нема горе ствари од размаженог и недовољно васпитаног и непаљетног болесника. Али исто тако нема ружније ствари од неувиђавне и безобзирне средине у којој се он налази.

Да би болесник могао да оздрави потребна су пре свега два услова: прво, да апсолутно слуша све лекарске савете и упутства и друго, да има неограничено поверење у лекара који га лечи. Ако ти услови нису испуњени, лечење је врло отежано. Најгоре је кад болесник покушава да се меша у прописано лечење и да се „погађа“ или „протерује“ са лекаром. То је погрешно из многих разлога. Пре свега због тога што болесник — осим ако је и сам лекар — нема појма о медицинским и правилима лечења, према томе нема никакву права да се меша у посао човеку који се за то спремао и који је једино позван да то чини. Друго, када би „знао нешто о медицини“, то је сигурно половно и недовољно да се балт то његово „знање“ на њему самом испроба. Напоследку када би то знање и било колико-толико довољно, болесник га не би могао на себи да испроба јер рекао је човек који може бити хладнокрван и потпуно објективан када је он сам, или боље речено његово здравље, па и његов живот у питању.

Због тога је лекар као болесник, у великој већини случајева, врло незачуван случај за лечење. Не због тога што не би имао поверења у колегу или колеге који га лече — бар њему је лако изабрати онога у кога има поверење! — него због тога што он мисли да и он, макар болесник, ипак као лекар има право да учествује у сопственом лечењу. А то је грешка. Јер и лекар је човек, те према томе ни он не може бити довољно хладнокрван и довољно објективан када је његово здравље, или здравље некога од његових ближих, у питању. Због тога лекар као болесник мора да буде као и сваки болесник не лекар. Он мора исто тако да буде послушан и исто тако да се придржава прописаног лечења као и сваки други болесник. Он у толико пре што и сам зна од колике је то важности за успех у лечењу. Али за то мора апсолутно бити испуњен услов да има поверење у онога који га лечи. Јер чудна је то ствар. Има лекара који имају и довољно знања и довољно лекарског искуства и довољно разумевања за болесника, па опет немају толико успеха, као други који можда са мањим знањем и мањим искуством постижу боље резултате. То се може објаснити једино поверењем које они уливају болеснику. А оно се не учи и не стиче, као знање и искуство. Оно мора бити урођено у лекару.

Др. С.

УНИВЕРЗИТЕТСК

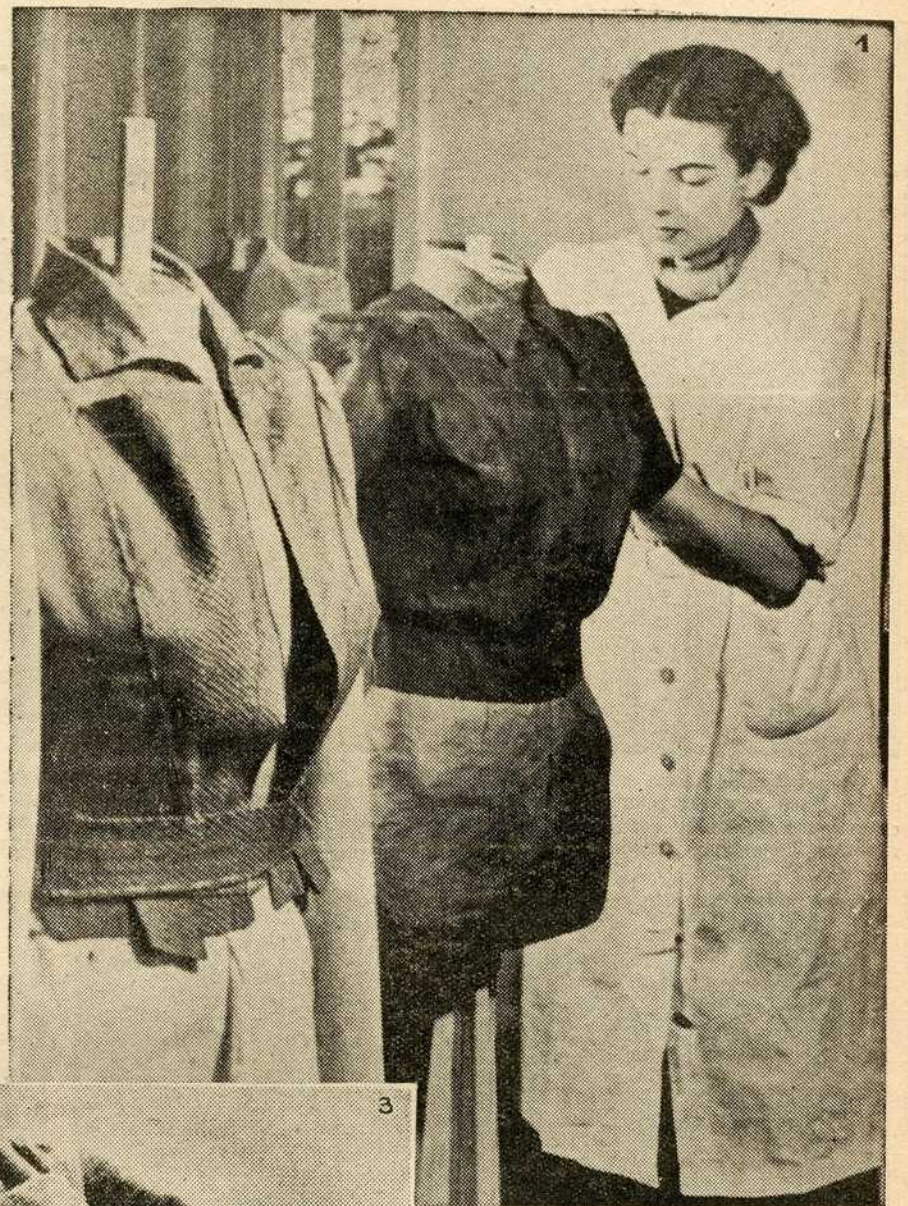
Место штофа РИБЉА КОЖА

У оскудици сировина за израду текстилне робе, прибегло се разним покушајима који би као замена могли да се употребе за израду одеће. Наука је најзад успела да од рибље коже створи фину и чврсту кожу. Испитивањем се доказало да фина рибља кожа има сва својства правог штофа, јер се може исто тако лако прерађивати. Модна кућа у граду Франкфурту на Мајни одушевљено је примила ову новину и израдила многе модне креације које су наишле свуда на допадање.

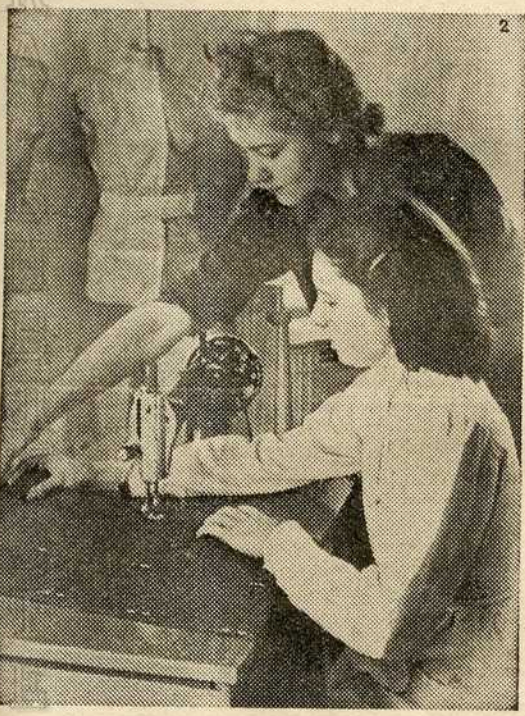
У првом реду, то су блузе свих врста и боја. Стручњаци за моду хвале квалитет ове материје, а нарочито њену laku прераду и лепоту. Рибља кожа може да се употреби чак и за разне модне детаље свих врста, као кишне капуљаче и улошке за пете на чарапама и ципелама, јер се показало да је врло добар изолатор.

Што се пак тиче боје ове нове материје, ни ту нема никаквих тешкоћа, јер се показало да се може бојити у свим могућим нијансама. Али врло често бојење ове материје није потребно, јер се сама природа постарала за то да задовољи човека и у боји и разним украсима. Природна боја ове материје лепша је од сваког вештачког бојења и прерађивања.

Највише се примењује материја од рибље коже за израду кишних огртача, јер не пропушта воду и врло је издржљива. **М. Г—р**

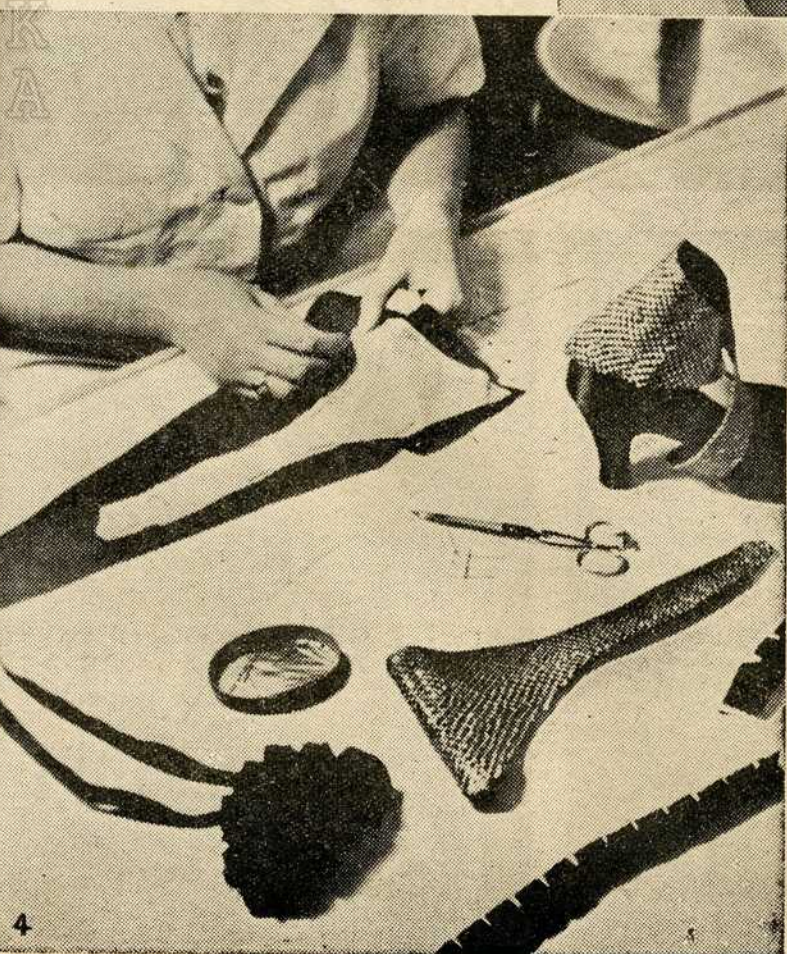
1

2) И на слици може се видети како је лако шивење ове материје.
(Fotos: Belgrader Bildagentur)

1) Од материје која се добија од рибље коже израђују се модели као и од сваке друге материје за хаљине.

3) Ова лепа блуза украшена је крагницом и пасе-ом од рибље коже.

4) Па и за многе модне детаље може се ова кожа корисно и практично употребити. Лубови код ципела пресучени рибљом кожом изгледају врло лепо.

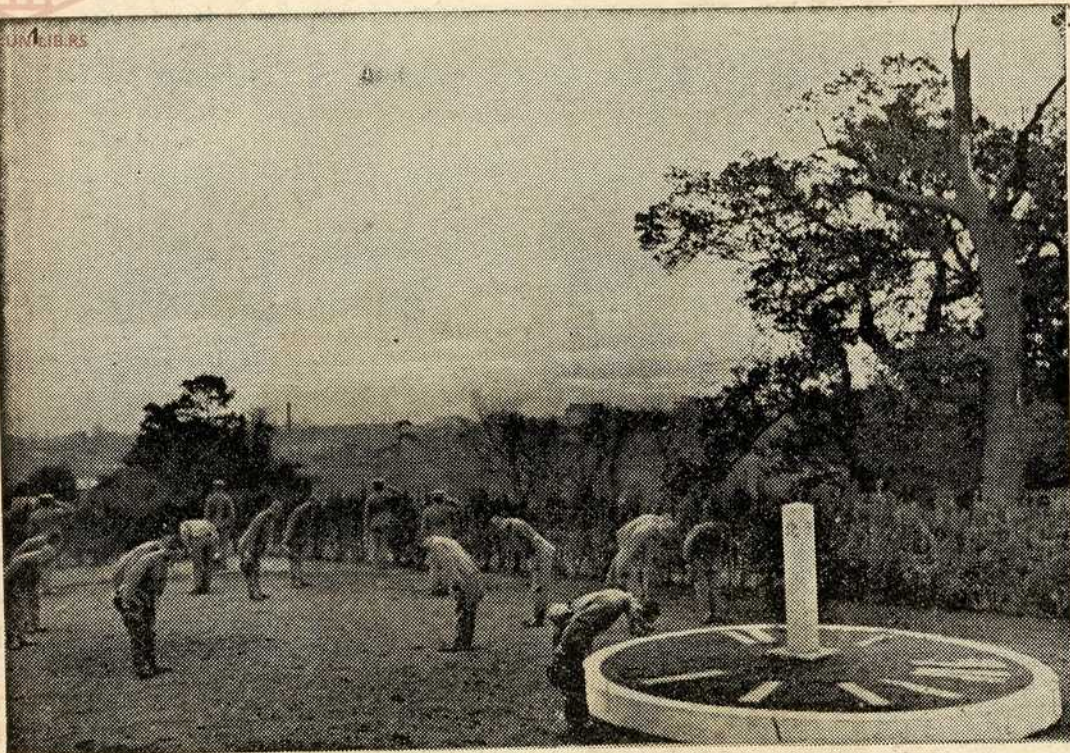
4

5

www.unibg.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

1) На слободном месту, поред, касарне, налази се „компас од камена“. На њему су означене стране света. Прва дужност јапанског војника јесте да у зору, одмах после устајања, оде на то место и да се поклати у правцу царског дома и свога завичаја. Његова ствар је да ли ће да се поклати старинским јапанским поклоном или ће војнички одаги почаст. Затим се иде на доручак.

2) Храна је једнака за све. Дежурни са црвено-белом ешарпом седи, истина, али доручкује што и његови војници: супу од соје, пиринач, рогкеу, суву рибу.

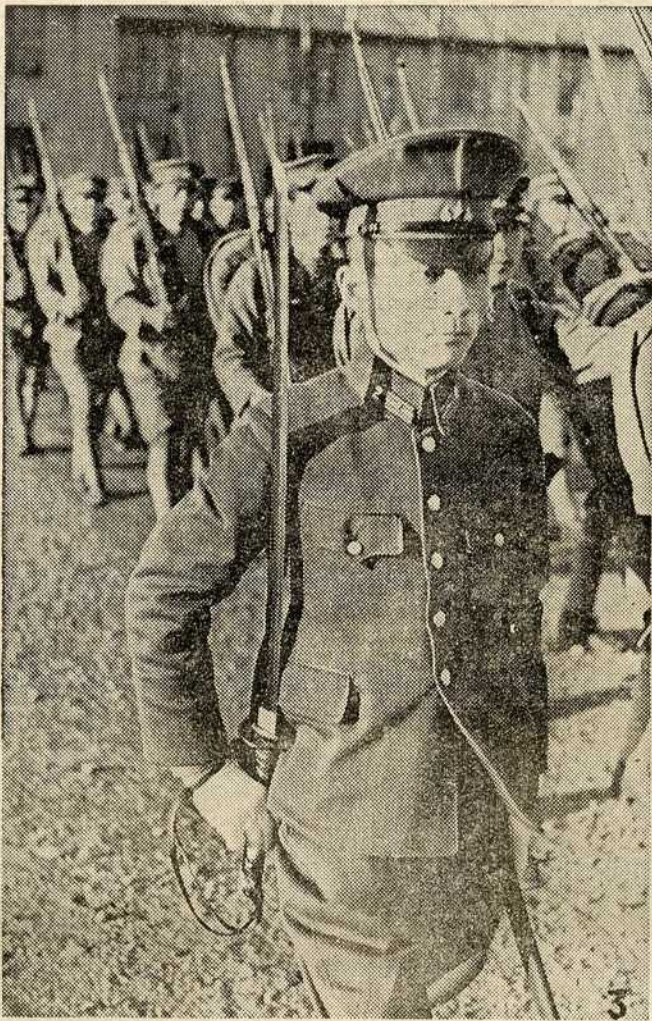
(Текст и снимци: порочити извештачи)

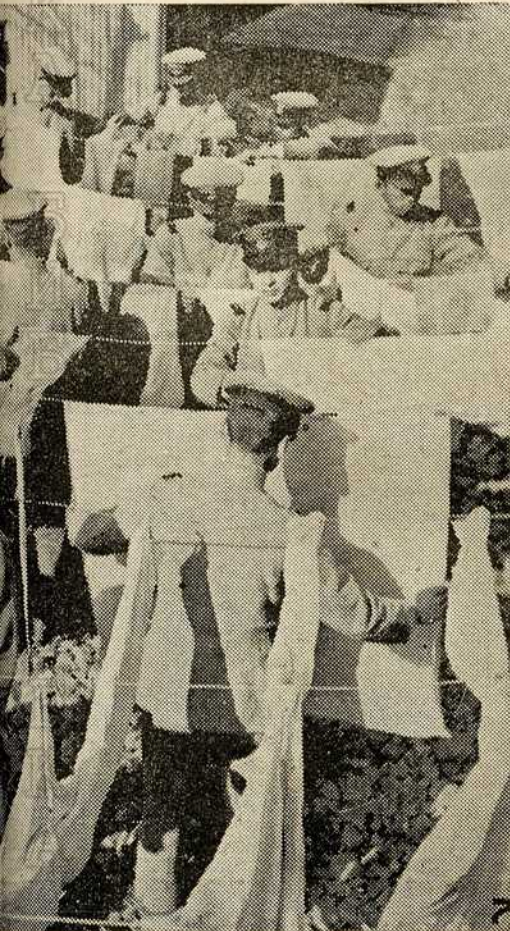
Како живи Микадоов војник

3) Беспрекорног војничког држања, маршује овај млади јапански официр поред својих војника које везује исти дух и уста војничка дисциплина. Број на окрватнику значи да јединица која маршује припада другом пуку Тенове гарде. Сви јапански официри носе старински мач самураја са дугим балчаком. Балчак је дугачак да се у борби из близа мач може обухватити обема рукама.

4) За јапанског војника не сме бити препрека. Свака варош у Кини, где Јапан ратује већ три године, озидана је високим зидом и зато се јапански војници уче верању по зидовима. У касарнама где нема таквих зидова направљени су вештачки од бетона.

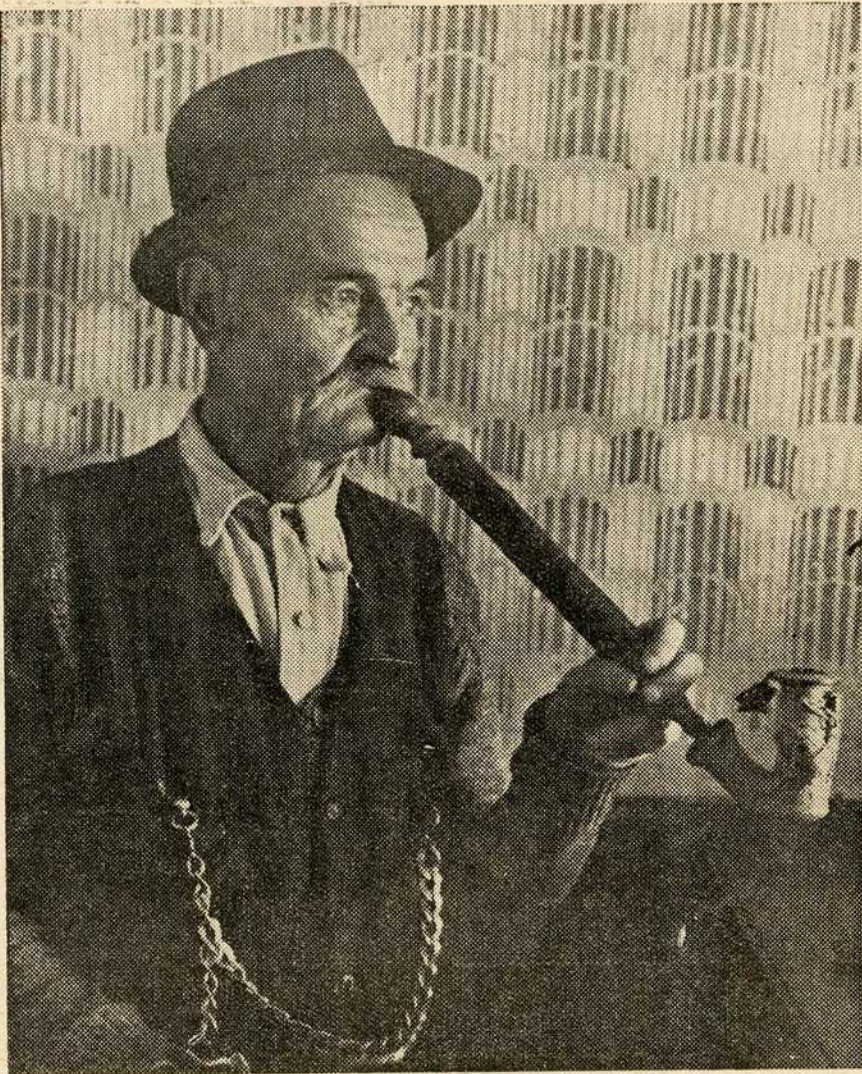
2) У посебним столом, пије зелени чај.

- 5) Обезбеђење са свих страна, то је правило јапанске пешадије, јер се у герилском ратовању у Кини или у индијској џунгли не може знати откуда ће непријатељ да искрене.
- 6) Јапанци су народ реда и дисциплине. На свакој ципели сваког војника (цокуле се скидају у ходнику) пише име војника и број собе. Тако су се овде сврстали: „Наредник Јамада, соба бр. 5“, „редов Кашима, соба бр. 3“, „редов Фуругава, соба бр. 3“, итд. Лична јапанска имена значе: Јамада — Планинско поље, Кашима — Острво јелена, Фуругава — Стари поток итд.
- 7) Чистоћа је пола здравља. Јапански војник мора сам да држи своје одело и своје рубље у реду. Тако наша слика приказује „дан прања“ у касарни.
- 8) Менажа. Војници који разносе јело имају на лицу маске. Такве маске носе сви јапански војници у крајевима где ратују. То је превентивна мера за заштиту од заразних болести. Риба, соја, пиринач, зелен — главна су храна јапанског војника. Месо Јапанци једу врло мало. Пије се прекувани зелени чај.
- 9) Два часа дневно могу војнике да посећују у касарни чланови њихових породица. Војници су већином здрави сељачки момци, који у варошима служе свој двогодишњи кадарски рок.
- 10) Млади кадет имао је излаз и сада се вратио у своју касарну. Прва му је дужност да се „јави“. Зато једноставно окрене дашчицу са својим именом на другу страну. Ако је окренута црна страна дашчице, значи да је војник у касарни; ако је окренута црвена страна, значи да није у строју. У вароши сваки војник мора да носи рукавице, кадгод има капу на глави и сабљу око паса.
- 11) Најлепши тренуци за јапанског војника су свакако они које проведе у „о-фуро“, „многопоштованом купатилу“. Јапански војник, као и уопште сваки Јапанац, купа се свакодневно. Поред тога воли у купатилу такву врућину какву Европелац не може да поднесе. Они се више паре него купају.
- 12) После радног дана пуног промене јапански војник има слободан час који проводи у читаоници касарне. Затим се иде на спавање. Место на сламарицама, Јапанци спавају на „макурама“. То су асуре које су у општој употреби и код осталог дела народа. Под главу међу јастуке у облику ваљка.

Тако, ето, живи од јутра до мрака јапански војник који је у овом рату показао примерне војничке особине

Чудна је игра судбине...

Свештеник је био збуњен. Готово није веровао својим очима. Двоје необичних младенаца изјавили су тог тренутка да су чврсто одлучили да приме свету тајну брака и да до смрти деле свако добро и зло. Млади је било шездесет пет, а младожењи седамдесет шест година.

Старац је имао уске чакшире и круту крагну, а преко трбуха огроман сребрни ланац од часовника. Старица, још кренка упркос седим власима, обукла је најлепшу хаљину. Понела је стручак позног јесењег цвећа, купљеног тог јутра на Јовановој пијаци.

Стари су били одлучни. Дошли су да се вере и испитају. И, све дотле, дубоко у срцу чували су једну заиста ретку, готово фантастичну љубавну историју...

Један од многобројних тадашњих београдских листова донео је пре двадесет две године невероватну вест, која је у чаршији изазвала праву сензацију. На видном месту забележено је да је возар с београдских трамваја Сретен Делимарковић продао своју невенчану жену неком познанику за хиљаду динара...

Дуго се о томе причало у Београду. Али и то се временом стишло. Човек који је продао своју жену, оженио се другом. Онда су пролазиле године. Сретен Делимарковић, који је већ постао пензионер, изгубио је жену. Његова некадашња невенчана жена Милева Радовановић изгубила је мужа који ју је некада купио за 1.000 динара. Данас, после двадесет две године од тог необичног догађаја, они су се опет срели. И одлучили да се венчају. Он у седамдесет шестој, она у шездесет петој...

Године су Сретен Делимарковић деверао са сипљивим коњима који су у то време вукли београдске трамваје Душановом и Васином улицом. Некада млад, плећат, поносито усукана брка, погрбно се, остарио. Било му је тада педесет четири године...

Па ипак, ништа није мутило спокој домаћег огњишта, на коме је Сретен веровао да ће у миру дочекати своје последње дане. Ни њему ни Милеви није сметало што се нису венчали. Сматрали су да је то лично њихова ствар и на своје велико задо-

стишао се и Сретен. Онда су се опет затворили сами у собу. Тек после неког времена изишли су. Али по том делу вароши, где су их сви знали, брзо се прочула вест о једној заиста невероватној погодби.

— Да не правим думбус — рекао је Сретен кочијашу општинског возног парка, — даћеш ми две хиљаде динара.

Погодили су се за једну хиљаду динара, па да Сретен пристане.

Протичале су године. Судбина, понекад заиста необјашњивих ђуди, понела је дотле нераздвојне љубавнике разним путевима. Вероватно ненавикнут на самоћу, а можда и из других разлога, Сретен се оженио.

А нешто допније је пензионисан. Онда му је умрла жена, друга по реду, не рачунајући Милеву, с којом није ни био венчан. Остарио, онемоћао, тешко повређен у једној саобраћајној несрећи, Сретен је опет био сам...

И судбина, која се тако ђудљиво поигравала овим старцима, као да није била завршила своју игру. Стари су се опет срели. Боље речено, Сретен је позвао своју бившу невенчану жену на сахрану своје друге жене, која је недавно умрла. И, како је и Милеви био умро муж, више није било никакве сметње да опет почну заједнички живот. Стари Сретен већ је

имао пензију, а старица је наследила од мужа кућу у Јатаганмали. Били су сада обезбеђени за „цео живот“...

У својој седамдесет шестој години старац је дошао на доста необичну и деју:

— Да се венчамо — рекао је старици. — Ко зна шта нас још чека...

Кум је власник једног бифеа у непосредној близини Електричне централе на Дорћолу, где је и стари Сретен провео готово цео свој век. Г. Коста Димитријевић пристао је да венча ове необичне младенце.

Стара Милева већ се преселила у Сретенов стан. Ту је све остало као и раније. Ту су и слике Сретенових жена и старинске фотографије старчевих коња којима се некада толико поносио. Очекује се само један дан, 19 октобар, када ће у цркви Александра Невског бити обављено ово ретко венчање.

Сретен Делимарковић, пензионисани возар Дирекције трамваја, сваког дана је у бифеу свог кума, с великим сребрним ланцем преко трбуха и дутим чибуком од морске пене „аконтацијом“ мираза од своје будуће, наслеђен од њеног првог мужа. Пућка и прича:

— Е, ко ће са судбином. Тешко је рећи шта све човека чека... у животу...

И доиста... Чудна је и недокучива игра судбине...

Лево — Пушећи на дуги чибук Сретен прича...

Десно — Срећни „младенци“ Сретен Делимарковић и Милева Радовановић.

Доле — „Младожења“ и разговору са будићим кумом, власником бифеа „Чајетина“ г. Костом Димитријевићем.

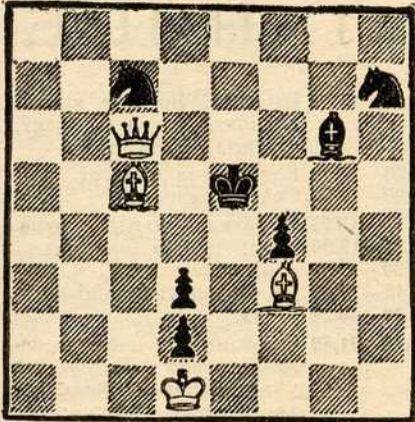
(Снимци: А. Симић)

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 41

Др. Федор Живковић

Бели вуче и даје црне мат у два потеза.

Решење проблема број 40 (завршни-де Амелунга):

- 1) Ke6-f5, e3-e2; 2) Kf5-g4, e2-e1d;
- 3) Tc1:e1, La5:e1; 4) Kg4-h3, g2-g1S+;
- 5) Kh3-g2, Sg1-e2; 6) Kg2-f1.

Реми, јер једна црна фигура пада. Да је црни у четвртм потезу створио себи краљицу или топа, бели би био пат. Занимљив начин како је бели постигао реми-положај.

ФРАНЦУСКА ПАРТИЈА

(Играо у Бечу 1894 год.)

Бели: К. Шлегелер. — Црни: Х. Вол.

- 1) e2-e4, e7-e6; 2) d2-d4, d7-d5;
- 3) Sb1-c3, Sg8-f6; 4) Lc1-g5, Lf8-e7;
- 5) Lg5-f6, Le7:f6; 6) Sg1-f3, 0-0;
- 7) e4-e5, Lf6-e7; 8) Lf1-d3, Lc8-d7;
- 9) h2-h4! f7-f6; 10) Sf3-g5! f6:g5;
- 11) Ld3:h7+! Kg8:h7; 12) h4:g5+;
- Kh7-g8; 13) Th1-h8+! Kg8:h8;
- 14) Dd1-h5+, Kh8-g8; 15) g5-g6, Tf8-e8;
- 16) Dh5-h7+.

Црни предаје пошто не може да брани мат.

АЉЕХИН ПОБЕДНИК У МИНХЕНУ

Велики Турнир за европски шампионат 1942 године, одигран у Минхену, завршен је победом светског шампиона др. А. Аљехина, који је постигао 8 и по поена од једанаест одиграних партија. На другом месту је Керес (Естонија) са 7 и по поена, на трећем, четвртм и петом Богољубов (Генерални гуверман), Фолтис (Протекторат), и Рихтер (Немачка) са по 7, на шестом Барча (Мађарска), са 5 и по, на седмом Јунге (Немачка), са 5, на осмом Релштаб (Немачка) са 4 и по, на деветом и десетом Рохачек (Словачка) и Штолц (Шведска) са по 4, на једанаестом Наполитано (Италија) са 3 и по и на последњем, дванаестом месту Рабар (Хрватска) са 2 и по поена.

Резултат другог, квалификационог турнира је овај: Даниелсон (Шведска) 8 поена, Сили (Мађарска) 7, Фистер (Мађарска), Милер (Немачка) и Норчна (Италија) по 6 и по, Нестлер (Италија) 6, Самарнан (Румунија) и Цветков (Бугарска) по 5 и по, Ахуес (Немачка) и Шубарић (Хрватска) по 5, Реле (Холандија) 4 и Кинмарк (Шведска) 1 поен.

Идуће године, због слабог резултата, на турниру за европски шампионат неће моћи учествовати последња четворица овогодишње утакмице и то Рохачек, Штолц, Наполитано и Рабар. На њихово место улазе прва двојица са квалификационог турнира, Даниелсон и Сили. Друга два места резервисана су за велике вештаке, који овога пута нису учествовали у такмичењу.

ЗА СПОРТИСТЕ КОЈИ ВОЛЕ МАТЕМАТИКУ

На једном спортивном састанку утврђено је да 75% присутних лица припада играчима фудбала, 60% играчима тениса. Једна петина играча гајила је и један и

други спорт, али су их убројали у прву и у другу групу играча.

Када то све знате, можете ли да нам одмах кажете, колико је свега званачки било на овом спортивном састанку.

За оне који не буду могли одговорити на ово питање, дајемо одговор у идућем броју.

МОРНАР И ПЛИМА

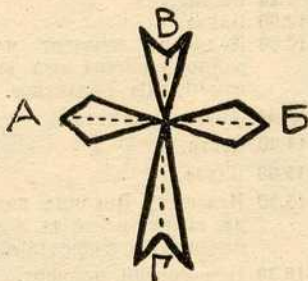
У пристаништу је био један брод. Један од морнара добио је наређење да на спољашњој страни брода бојом премаже неколико места која су била заправљена. Морнар се спустио лествицама низ спољну страну брода и почео је рад.

Пречаге на лествицама имале су размак од 30 сантиметара, а морнар се спустио на последњу пречагу која је била удаљена од површине воде свега 20 сантиметара. Одједном, док је морнар био у највећем послу почела је плима. Површина мора попела се за читавих пола метра.

Колико је пречага на лествицама морао да се погне морнар да због плиме не би украсно ноге?

Одговор у идућем броју.

ЧАРОВНИ КРСТ

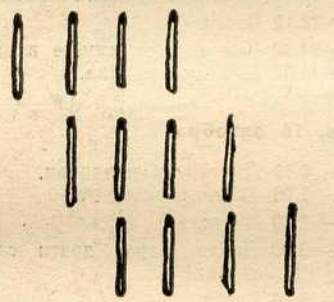

Да ли је овај крст шири него дужи? Управо да ли су линије АБ и ВГ исте, или неједнаке, и ако су неједнаке која је дужа?

Пре него што одговорите, загледајте слику добро, запитајте за мишљење и своје пријатеље.

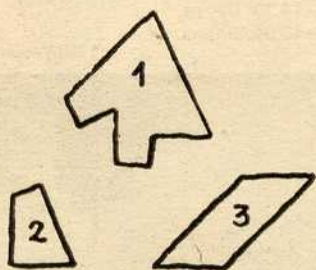
Дакле, шта сте нашли? Пошто можете лако сами да проверите свој одговор, решење нећемо давати.

МАЛО ЗАБАВЕ СА ШИБИЦАМА

Од ових 12 шибница 4 треба тако разместити да их водоравно буде 4 у реду, вертикално исто тако 4. Исто тако у једној дијагонали треба да их буде четири. Иако смо убедили да ћете одговор наћи врло лако дајемо га у идућем броју.

ОКТОГОН

Прецртајте ове сличице које вам дајемо обележене бројевима 1, 2 и 3. Од броја 1 исечите четири иста комада; затим исечите четири комада који ће имати облик слике под бројем 2; и најпосле четири комада облика као пртеж број 3. Добитете, дакле, дванаест комадића. Е, од тих дванаест делова, покушајте да направите један правилан октогон.

Одговор у идућем броју.

МИЛИЈАРДА

Милијарда је хиљаду милиона. Када смо вам то казали, да ли сте били начисто шта то управо значи? Шта је то управо хиљаду милиона? Да бисте сами себе проверили у томе погледу одговорите на следећа питања: 1) Да ли је река По (једна од најважнијих река у Италији) дужа или краћа од две милијарде милиметара (река По дугачка је 670 километара?) 2) Ако бисмо два пута обишли око екуатора, да ли ћемо прећи милијарду метара? 3) Колико је милијарда минута протекло од Христовог рођења?

За оне који неће имати стрпљења да сами набу решења, дајемо одговор у идућем броју.

АРАПСКИ БРОЈЕВИ

Да ли можете да се сетите од које су геометриске слике изведени сви арапски бројеви? Одговор ћемо вам дати у идућем броју.

Можете ли се сетити?

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Дајемо вам податке о једном нашем познатом песнику који је толико познат да ћете се сетити о коме је реч већ при првим реченицама. Дакле, читајте само нажалост:

Рођен је у Мостару 27 маја 1868, а умро у Мостару 2 фебруара 1924. Радио је у трговини свога оца, угледног трговца, а после је учио трговачку школу у Љубљани и Трети. Не свршивши школе 1883 вратио се у очеву радњу. Кад је стекао признање као песник, одао се искључиво националном раду и књижевности.

Био је на челу читаве групе младих напредних људи. Уређивао је књижевни часопис „Зора“ (1896—1901), оснивач је дилетантског позоришта и певачког друштва „Гусле“. Активно је радио у Просвети, био је члан редакције „Народа“. Истакао се и својим националним и родољубивим песмама.

Наравно, знате већ о коме је реч! Дајемо вам и остатак животописа да бисмо га само ујоштили.

Прве стихове објавио је 1887 године у дечјем листу „Годуб“. Ускоро је постао сарадник „Босанске виле“ и осталих књижевних часописа. За живота је издао шест свезака „Пјесаме“. После смрти било је неколико издања његових песама.

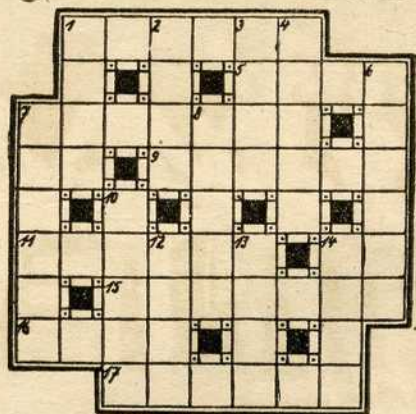
Написао је и четири драмолета у стиху и то: Под магом, Хасанагиница, Анђелија и Сунце (остало у рукопису). Прва два драмолета приказивани су са много успеха. Много је преводио немачке песнике. После Војислава Илића најпопуларнији је песник модерне српске поезије.

Читати изложу

Дали знате?

Питања

- 1 — Када је живео Паганини најславнији италијански виртуоз на виолини?
- 2 — Колико метеорита прелете сваког дана нашим небом?
- 3 — Где се налази железничка пруга на највећој висини?
- 4 — Шта је литона?
- 5 — Које су три државе на свету које највише производе живу?
- 6 — Да ли је икада игде падала киша с рибама?
- 7 — Да ли је већи део Арабије пустиња или не?
- 8 — Које је најкишовитије место на свету?
- 9 — Када су се почеле дизати колоније?
- 10 — Колико пута у минутоу дише дете, а колико одрастао човек?
- 11 — Ко је или шта је Аријанум?
- 12 — Шта је била (понегде и јесте) дужност општинских бировца?
- 13 — Када је Београд добио први пут жап-дармерију?
- 14 — На којој се удаљености на морској пучини може видети светлост светионика?
- 15 — Када је одржан последњи витешки турнир?
- 16 — Који је владар први униформисао пелу своју војску?
- 17 — Од кога је Вук забележио песме: „Браћа и сестре и „Бог виком дужан не остаје“?
- 18 — Који је био први српски литерарни дечји лист?
- 19 — Да ли је пчеларство код Срба новијег датума?
- 20 — Шта је гигантографија?

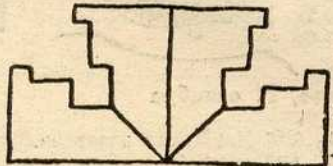
Хоризонтално: 1) Онај који води и чува стадо. 5) Презиме немачког психолога и филозофа. 7) Певање петла. 9) Врста морских полина. 11) Светитељ бога Аполона у Троји. 14) Предлог. 15) Светиљка. 16) Град у Француској. 17) Монструм.

Вертикално: 1) Врста инсекта. 2) Змија неостровница. 3) Отпаданак од дрвета. 4) Део реке који се одваја од главног тока. 6) Електронска лампа. 7) Планина близу Чачка. 8) Механички човек. 10) Коњска опрема. 12) Врста биљке. 13) Река у Русији. 14) Прилог.

РЕШЕЊА

ИЗ 40-ОГ БРОЈА

Одговор на „ЈЕДНА ТЕНКА ДЕОБА“

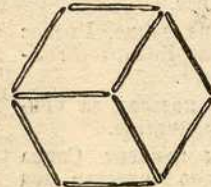

Одговор на „ШТА ЈЕ НЕТАЧНО“

Ако је човек од узбуђења пао мртав — откуда је репортер који је писао овај чланак могао знати шта је сањао.

Одговор на „КОЈИ БРОЈ...“

Број који смо тражили је 301.

Одговор на „ОД ХЕКСАГОНА — КОШКА.“

Као што видите коцка је ту. Зар није било заиста лако.

ДА ЛИ ЗНАТЕ

ОДГОВОРИ

- 1 — Дужина Екватора износи 40.000 километара.
- 2 — Латинска изрека: „Dic, cur hic?“ значи: „Кажи, зашто си овде, то јест: имај на уму зашто си дошао.“
- 3 — Главни састојак малтера којим је видана позната Кеопсова пирамида није креч већ гипс. У томе малтеру утврђено је испитивањима, има око 83 процента гипса.
- 4 — Гипс је био јако познат у целом старом веку и тек касније је заборањена употреба гипса за зидање. У Европи, тек у 13 веку дошао је Италијан Маргаритонео поново на идеју да употреби гипс за зидање.
- 5 — Оксиморон је фигура супротности и означава спајање двају супречних појмова у један. На пример: Мудра будала, слеп код очију.
- 6 — Гологлавник је шта од пројиног брашна са зељем, спањанем или киселим купусом.
- 7 — Прва чета војног балонског одреда створена је у Француској 1794 године. Безани балони учествовали су у битци код Флериа 1794 године и доста су допринели неуспеху француских трупа.
- 8 — Микроскопским испитивањем мумија могло је да се утврди шта су стари народи јели и пили. Поред осталог нађено је да су пили и пиво које је било знатно јаче од пива које се данас пије.
- 9 — Неке се животиње зноје, а неке се не зноје. На пример коњ и овца зноје се, али се никада не зноје пас, коза и пацов.
- 10 — Звонце којим се позива послуга ушло је у употребу тек у седамнаестом веку.
- 11 — Код нас је чак и прост народ умео да прави жилице од минерала, који су Турци звали алтанбаш (аурипигмент) у коме има 39 процената сумпора и 61 проценат арсена.
- 12 — Села у најближој околини Београда нису староседелачка. Велики и Мали Мокри Луг, Вишњица, Јајинце насељени су досељеницима из Источне Србије. И Торлак, добио је своје име по пореклу становништва које је у главном из Сврљига.
- 13 — Тердомани су били Аустријски политички агенти који су до 1836 године посредовали код српских или турских власти у пограничним, поданичким, финансијским, царинским, санитетским и трговачким пословима и споровима. Они су били у исто време и посредници курирске службе између Беча и Париза.
- 14 — Један хектар засађен буквама апсорбује просечно сваког дана тридесет хиљада литара воде.
- 15 — По свему изгледа да су се прве пушке кремљаче појавиле између 1630 и 1640 године. Кремљача има разних врста.
- 16 — Код Глазауа у Холштајну нађена је једна велика печурка која је тежила 525 грама.
- 17 — Санскритски језик је класични језик Индије. На њему су написане све важније индискe свете књиге, а делом и профана литература.
- 18 — Бамбусова трска расте необично брзо и може да достигне висину до 30 метара. Цвет је код бамбуса врло редак.
- 19 — Без хране могу да живе: млина девет дана, пас двадесет дана, жаба годину дана, корњача пет стотина дана, змија осам стотина дана. Човек, изумијајући „чула од људи“ може без хране да живи дванаест до петнаест дана.
- 20 — Жабе крећу затворених уста. Глас, кретање, долази из једне кесе која се налази на гуши.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Антихрист. 7) Амбар. 8) Лане. 10) Кант. 12) Ар(т). 13) Вика. 14) Илићар. 16) Кајас. 17) Цак. 19) Едем. 20) Дена. 21) Мелем. 22) Станарина. Вертикално: 1) Аула. 2) Тантјема. 3) Име. 4) Ракић. 5) Ирак-Алем. 6) Тито (Скипа). 9) Арпад. 11) Нарав. 13) Вис. 15) Лавен. 16) Кеке. 18) Кама. 20) Дер.

Недељни програм БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 11 октобра

- 5.00— 6.15 Другарски поздрави.
- 6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Преподневна музика.
- 10.00—10.30 Свечани час.
- 10.30—11.45 Весело пре подне. Пренос из дворане Коларчевог Универзитета.
- 11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.
- 12.00—12.30 Подневни концерт. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира забавни оркестар Штар.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.30 Ми укупчавамо...
- 18.30—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Меланија Бугариновић пева песме од Вајцера.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Пажња! Свеже обојено...
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 22.20—24.00 Да, слушаоци то много воде.
- 00.00— 1.00 И олет је један леп дан прошао.

Понедељак, 12 октобра

- 5.00— 6.15 Другарски поздрави.
- 6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Подневна музика.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Јосиф Хабшид свира (флаута).
- 19.45—20.00 Васамо о спорту.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Само ми је још то недостајало!
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 22.20—24.00 Ја имам састанак.
- 00.00— 1.00 Поподневна музика.

Уторак, 13 октобра

- 5.00— 6.15 Другарски поздрави.
- 6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт дувачког оркестра под управом Фране Седлачека.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—16.40 Поподневни концерт.
- 16.40—17.00 Музика нашег доба.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Никола Цвејих-Владим пева.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.00 Песме помораца.
- 21.00—21.40 Оаза — Отаџбана.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 22.20—23.00 Љубав мора бити лепа.
- 23.00— 1.00 Кад месец каже сунцу: „Лаку ноћ“. Свира оркестар Штар.

Среда, 14 октобра

- 5.00— 6.15 Другарски поздрави.
- 6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Тамбурашки оркестар Аранички и радио Шрамл.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Јулија Ковалског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Херман Шредер свира (чембало).
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Паскања у филмском атељеу.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 22.20—23.20 Када се гитаре чују.

- 23.20—24.00 Теби фали мало доброг расположење.
- 00.00— 1.00 Добро расположење.

Четвртак, 15 октобра

- 5.00— 6.15 Другарски поздрави.
- 6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Јулија Ковалског.
- 13.00—14.00 Забавни квинтет.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—16.30 Поподневни концерт.
- 16.30—17.00 Камерна музика за дувачке инструменте.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.45 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Владета Поповић пева.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Мангунске приче.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 22.20—24.00 Кад у јесен лишће пада...
- 00.00— 1.00 Поподневна музика.

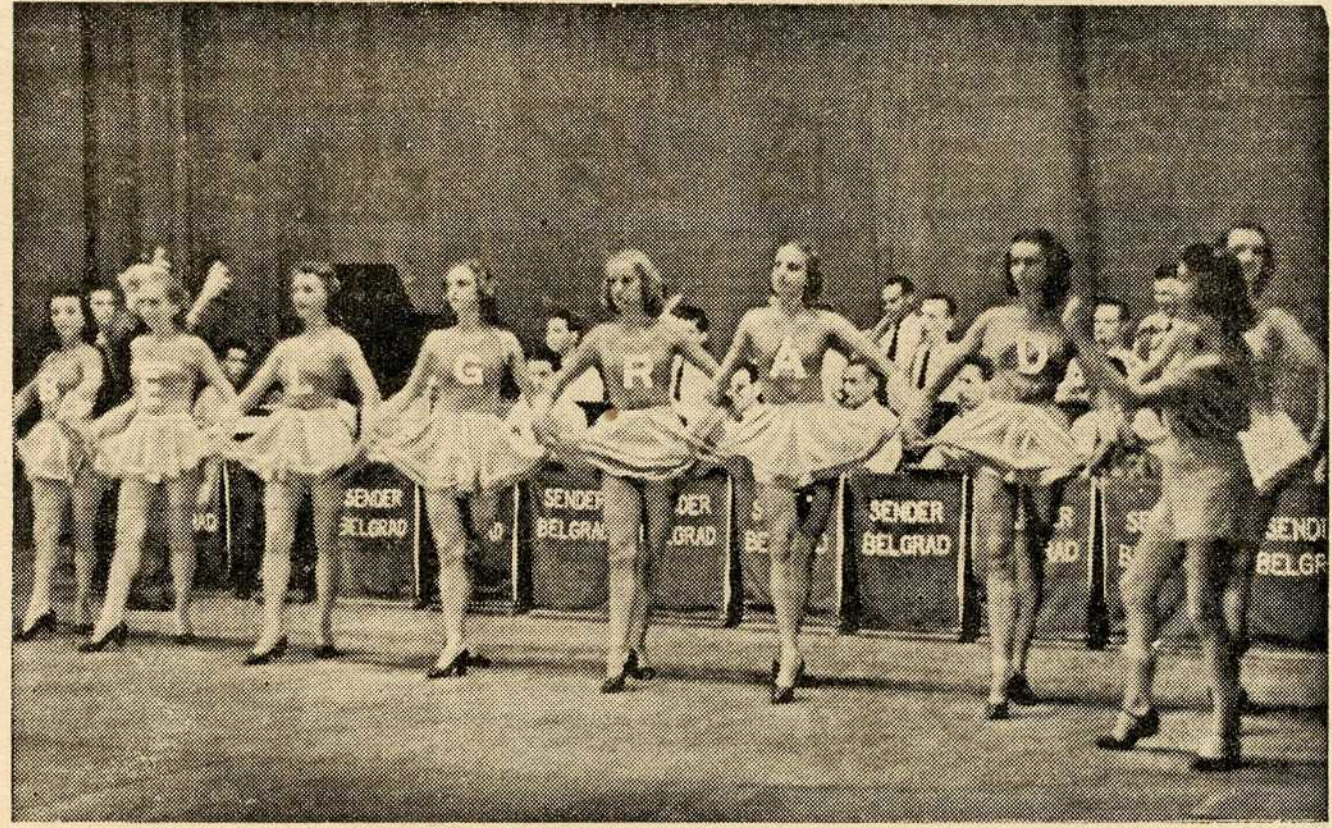
Петак, 16 октобра

- 5.00— 6.15 Другарски поздрави.
- 6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар. Диригент Курц.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Анита Мезе пева.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Симфонијски концерт великог радио оркестра под управом Карла Листа. Солиста проф. Ројтер.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 22.20—23.45 Певајте с нама.
- 23.45—24.00 Ноћна музика на оргуљама.
- 00.00— 1.00 Састанак у Београду. — Звучно војничко писмо.

Субота, 17 октобра

- 5.00— 6.15 Другарски поздрави.
- 6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Тамбурашки оркестар Аранички и радио Шрамл.
- 13.00—14.00 Поподневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде, на српском језику.
- 16.05—18.30 Весело поподне.
- 18.30—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Београдски клавијски дуо.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Амор у војничким чизама.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 22.20—24.00 Играм с тобом!
- 00.00— 1.00 Сањарење у двоје.

Своју овогодишњу зимску сезону отворила је београдска радио-станица 3 о. м. великом приредбом „Шарено вече“, на којој су као извођачи узели учешћа многи бечки и берлински филмски уметници. „Шарено вече“ изведено је на позорници главне зграде Народног позоришта. Слика приказује групу балета. (Foto: Belgrader Bildagentur — Aigner)

ДЕЧЈЕ КОЛО

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Добра поука

Пита мала Дарка свог маћана Шарка: — Зашто мама каже, да све маце важе к'о узор чистоте па чак и лепоте? Да л' је збиља тако? Може л' дете свако бити тако исто као маца чисто?

Шарко мирно стао, окома колутао, па одговор дао:

— Мијао! Мијао! Све је, мали враже, како мама каже: Све су маце чисте, ал' ви, деца, нисте. Многа мала сека скоро једва чека да направи лице к'о у какве гице, док ниједна маца у бла-то не гаца, нити у прах срља, па се и не прља.

А Дарка му вели:

— Је ли, Шарко, је ли, шта све маце раде и старе и младе, чиме се користе, те су лепе, чисте?

Шарко на то рек'о:

— То је просто, секо. Сваког часа маца на пос'о се баца: докле год је жива, вредно се умива. И зато је чиста, да чистотом блиста. И зато је лепа, да јој свако тена. Па и дете свако може бити тако чисто као маца и секи и брада. Само с пуно воље да се чисти боље, да вредније бива и да се умива.

И ти тако чини, за ништа не брини. Бићеш чиста, чила, здрава, сваком мила, лепша и од маце и твог браце Аце. И тада ти неће, материно цвеће, бити труда жао. Сад збогом! Мијао!

Од радости Дарка загрлила Шарка, шпанула му лако:

— Чинићу све тако!

А. Л.

Молба мале Данае

Разлила се магла као море сиње и просула студен и сребрно иње, па лист по лист кида и баца са грана. То се јесен игра, помаже јој — слана.

Гледала то с тугом мала сека Дана, и молила да јој каже њена нана: ко то кида лишће и на земљу баца, да га свако прља и ногама гаца.

И рекла јој нана: „Из далеких страна, седећи на магли дошла бака-Слана. Она кида лишће, а ветар га брише. Вели: „Пожутело, па не вреди више“.

Дана каже нани: „Реци бака-Слани, тек се тога посла већ једном окани. Реци: „Мала Дана покорно те моли, да престанеш одмах, јер то лишће боли“.

Слатко се је па то насмејала нана. Ал' Данину молбу уважила слана. Одмах натраг оде. При поласку каза:

— „Збогом! Нећу доћи до првога мрза!“

А. Л.

Лав се жени

У шуми зеленој, пуној дивљих звери Дрводеља неки, спримах ал' вредан, Беше пачиноу кућу малу скромну; И вођаше живот оскудан и бедан.

Ал' ту кућу малу скромну и поштенау Криво је неко као камен драги; А то беше љупка ћерка дрводеље; Дивне косе, стаса и очију благи.

Да окити кућу малену и чисту, Једног дивног јутра, кад је сунце сјало, То девојче мило, прекрасно и чедно Плавне љубичице уз песму је брало.

Очаран, запесен њеном дивном песмом, Лав огроман један из шуме изиђе; Слушао је песму иза жбуња дуго, Девојци полако на прстима праће...

Ко је још то чуо да се и лав жени Макар и у причи; зар то смешно није! Ал' се и то деси (прича тако вели); Лав запреси ћерку нашег зацатље!

Ћерка му је била све благо на свету, Ал' је и лав моћан, пар је животиња; Ко би смео јопште да му се противи, За свакога реч је његова — светиња.

Да би спас'о чедо, — а то лако није — Дрводеља тужни размишљаше дуго; Лаву да подвали, јадни отац реши; Људакства се лати — шта је знао друго.

„За зета те примам“, дрводеља рече. Јер си моћан силан, свак се теби диви; Људи сви те воле, поштују и цене; Моја ћерка само за тебе и живи!“

„Ал' ти канџе оштре, а зуби ти страшни, Па девојка свака од тебе се боји; Да повални зубе и потсечеши покте; Ћерку ћу ти дати — да будемо своји!“

И лав већ занесен, не размишља много, Берберину оде, запонест изрече. За венчање да га што боље удеси; Зубе му повали и канџе потсече!

Па свом тасту пође, да невесту води; Ал' поткушан тако од главе до цете, Без оружја страшног, никога не плаши; Не боји се њега ни најмање дете.

Свршетак је тужан; мени сузе лете; (Дрводеља нашем бар то тешко није); Чекајући „зета“, одељао мотку Подебелу, згодну; — спрема се да бије.

Идући по цуру, по невесту своју, Нашем љубезији срце силно куца. Али место младе, блаженства и среће Мотка по леђима поче да му пуца!...

Рећи ћемо одмах, нећемо вам крити: Лав је добро проп'о, како ј' могло бити; Само воге брзе поткушеном лаву У овој прилици занесеом главу!...

Пребивао

Ал. Н. Милићковић

Српско коло
Нек' се вије,
К'о тробојка Србадије...
Будите нам ведри, чили
Ви Српчићи наши мила!

Биберче

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНЕ ПРИЧЕ

СУТРАДАН ЈЕ БИБЕРЧЕ ДОШАО КОВАЧУ
ЈЕ ЛИ ГОТОВ ТОПУЗ?
ГОТОВ ЈЕ ДЕЛИО!
ВАЉДА ЋЕ ВАЉАТИ!

ЗАР ЈЕ ОВО ТОПУЗ ЗА
КОЈИ ТИ ПЛАЌАМ ЦЕО
ЦАРСКИ ДУКАТ!

БИБЕРЧЕ ДОХВАТИ
ТОПУЗ И ПРЕЛОМИ ГА
КАО ОД ШАЛЕ...

БУДИ СРЕЃАН ШТО ТИ ГА НИСАМ
О ГЛАВУ РАЗБИО!

ПОТРЕБАН СТАЈАКЕ ТЕ
МИ ЈЕ ЈЕДАН ДУКАТ!
ДОБИ КРОЗ ТРИ
ТОПУЗ!
ДАНА - ДОБИЋЕШ
ШТО ТРАЖИШ

РАЈАЧУ-
РЕН,
БИБЕРЧЕ
ЈЕ
ПОШАО
ОД
ДРУГОГ
КОВАЧУ

ТРИ ДАНА ДОЦНИЈЕ...
ЈЕСИ ЛИ
ЗАДОВОЉАН?
САД ЋЕМО ВИДЕ-
ТИ ШТА ВРЕДИ
ТАЈ ТОПУЗ!

БИБЕРЧЕ ПОДИЖЕ ТОПУЗ...
ЗАМАХНУ НИМЕ И ТРЕСНУ
ГА О НАКОВАЊ...

И ТОПУЗ И НАКОВАЊ РАСПРШТАШЕ
СЕ У ПАРАМПАРИЈАД

ДА ЛИ ЋУ ПРОНАЋИ КОВАЧА КОЈИ
ЋЕ МИ МОЋИ ДА НАПРАВИ ТОПУЗ
С КОЈИМ ЋУ ПОЋИ
НА ЦИНА!

ОСЈАДАН,
БИБЕРЧЕ ПОБЕ
ДА ТРАЖИ
ДРУГОГ КОВАЧА...

НЕКОЛИКО ДАНА ДОЦНИЈЕ...
РЕКЛИ СУ МИ
ДА СИ НАЈБО-
ЉИ КОВАЧ...
МОЖЕШ ЛИ ДА
МИ ИСКУЖЕШ
ДОБАР ТОПУЗ?

ДОБАР ТОПУЗ?...
ВИДЕЋЕМО!... ДО-
БИ КРОЗ СЕДМ
ДАНА!

(Наставиће се)

ДАШТО МИ ТИ ДАШТО!

Зборим, децо, све што и ви знате.
Ал' не кажем отворено, гласно.
Грдно пате и сене и бате
Од онога што им није јасно.
Неки од вас моју тајну реше.
Ех, то није увек тако глатно.
Ту се деси да многи погреше.
Ко је реши, тај се смешка спатно.
А сад каж'те ко сам, али — кратко.
А. Л.

Загонетка

Свето име сви га знате
А и име једне реке,
Врло често име бате,
А понекад име секе.
А. Л.

Пробај!

Потруди се, ћаче мој,
И замори мозак свој;
Од три иста слова крој
Планину и ствар и број.
А. Л.

Нови ауто

Гитише: Анри Бирадо

Да ли познајеш Женифлеа? Да, то је добар младић, али не баш окретан. Знаш ли шта му се догодило? Не? Но, испрчаћу ти. Ти знаш да је он ове године купио аутомобил. То је један Було од 10 коњских снага, породична кола, ни рђава ни добра, офарбана зелено као вагон. Али он је био горд због њих. Морао их је платити око 20.000. Дуго је штедео док је до њих дошао. Није ни чудо. Женифле не везује баш тако лако крај с крајем.

Прошле недеље пошао је на годишњи одмор, да проведе месец дана у Гиреку. Можеш мислити колико се радовао. Изјутра, кад је требало да крене, пошао је да узме кола из гараже, па да се врати кући по госпоњу, по госпођину мајку, по цесту и пртљаг. Успут му је пало на памет да купи цигарете у дуванџиници на углу. Али ти знаш како је у Паризу тешко оставити кола баш пред вратима зграде у којој човек има посла. Женифле своја кола морао оставити иза више других кога, подалеко од дуванџинице. Журно се, искочио је брзо, залуцио врата, потрчао у дуванџиницу, прогунђао нешто, јер је било и других муштерија испред њега, и пошто је најзад добио цигарете, вратио се брзо колима, ушао у њих, залуцио поново врата и одвезао се до куће. Оно што је после било сасвим је обично. Настале су последње припреме у возови, сместили су се у кола и пошлци. Стигли су тек сутрадан, сви су били помало прашњиви, помало преморени и испрени.

И ту, пред котелом, пре него што ће се попети у собу, са рукама пуним пртљага, Женифле је погледао још једанпут у своја кола у којима се тако пријатно довезао и наједанпут узвикнуо:
— Немогуће!
— Шта? — упитала је госпођа окренувши се.
Својим запрепашћеним погледом и препуним рукама он је показао иза кола полицјску номеру.
— Ова кола, прошапутао је он, ова кола нису наша.
— Шта? Шта?
И то су била кола Було од 10 коњских снага, офарбана зелено и до ситница иста онаква као што су била његова. Ништа не личи на једна сервиска кола, као друга сервиска кола. Али ова су носила број 731 Е-21, а она Женифлеова била су 6525 Р.Ф. 5.
Шта је то могло да значи? Женифлеу није било потребно много времена да погоди. То се догодило синоћ, пред дуванџиницом. Женифлеу се учинило да су то његова кола и ушао је унутра. Знак времена! Данас људи погрешне кола на улици као што су некад грешили облачећи зимски капут у кафани.
Можеш већ да замислиш како је изгледао Женифле. А можеш да замислиш и како је госпођа викала... И све излишне речи које су изговорене.

Најзад је она упитала:
— Шта ћеш сад да радиш?
— Па... не знам... Телефонирао бих сопственику кола.
Он се звао Рене Консеј и становао је на булевару Батинол 91, према картијама које су нађене у колима.
— А зашто?
— Па да му објасним... Да му кажем да сам узео његова кола, да га питама је ли он узео моја; ако их је узео, као што се надам, Боже мој, могао бих, можда, да му предложим споразум. За време распуста да задржим кола, овако како су, пошто су иначе једнака. Његова су чак прешла изгледа 1.000 километара више него наша. Хајдемо на телефон.
Нажалост, г. Рене Консеј није имао телефона.
У соби су поново почеле да се пропинају излишне речи, претпоставке, прекори. Женифле је чуо из уста своје половине пуно нељубазних речи.
У зору се Женифле дигао сасвим решен.

ГИГИН СЕСТРИЋ

Због једне хумористичне песмице Нушић био осуђен на казну, коју је морао отседети у Пожаревачком казненом заводу. Није му било дозвољено ни да шта пише нити да чита. Ипак Нушић дошао до комадића хартије на коме је написао писмо тадашњем министру правде Гиги Гершићу:
„Драги ујко! Мени је овде врло добро само једну невољу имам: не дају ми ни књига ни хартије за писање. Молим наредите да ми се даде каква књига и материјал за писање...
Ваш сестрић“
Како је Нушић и предвиђао, писмо дође до управника завода. Досетка је помогла. Верујући да је Нушић заиста Гершићев сестрић, иако не само да нису били у родбинским везама већ се нису ни познавали, управник је учи-

нио све што је могао за Нушића. Дао му је лепшу собу, књиге за читање и чак новине, а на столу сав прибор за писање. Оран за рад Нушић је у затвору написао леп позоришни комад.

ИСТОРИСКЕ И ДРУГЕ АНЕКАДОТЕ

БЕРИЋЕВА ЈЕВТИНА ВОЖЊА

Педагог Јован Берић упитао неког бачког киријаша пошто би га одвезао до Сегедина.

— Тридесет два воринта, господару!
— Ау, море, то је скупо. А пошто носим робу?
— Два воринта од маже!
— Е па нема ни у мени више од две маже, па ћу ти толико платити од маже! рече Берић, који је волио да се шали.
— Кад баш хоћеш, може да буде и тако! — одговори Бачвини мало злотно и при том пључне. — Али знаш, кад ја носим робу, метнем је у џак, вежем и седнем на њу!
— Не, не, тако нећу да путујем! — викну Берић брзо и потом се погоди с кочијашем да га вози господски, а не као робу.

ДОСИТЕЈЕВЕ ДРАГОЦЕНОСТИ

Да га нико не би узнемиравао у читању, Доситеј би се завукао или у шуму код Хопова или би се забавио у хелији. То закључавање манастирска братија је другојачије разумевала. Једном, кад Доситеј заборави да закључа врата, братија појури да види какве драгоцености он ту скрива. Међу-

тим Доситеј се убрзо вратио и затекао своје колеге зајанурене од премећања фијока од ормана и кревета. Од чуда није могао речи да проговори. На то му приђе један брат и рече:

— Не бој се, оче Ђаконе, ми смо дошли да ти из шале похарамо драгоцености!
— Не бојим се ја тога, — одговори Доситеј, — јер моје драгоцености су књиге, а те вама не требају. Ви на тој њиви не сејете, него сте се скупили да ми њиву изријете!

НАКИТ КУПУЈЕ
ТРГОВИНА НАКИТА
ХАРТВИГОВА 14 ТЕЛ. 25-116

Читајте
СРПСКИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
КОЛО

НАМЕШТАЈ - Голубовић и Љубинковић
КРАЉА ПЕТРА УЛИЦА БРОЈ 23.
ИМА НА СТОВАРИШТУ СПАВАЋЕ СОБЕ, ТРПЕЗАРИЈЕ, КОМБИНОВАНЕ ОРМАНЕ, СОФЕ, КУХИЊЕ, СТОЛОВЕ, СТОЛИЦЕ. — ЦЕНЕ СОЛИДНЕ. — КРАЉА ПЕТРА УЛИЦА БРОЈ 23.
39433, 4-4

Овакој жени највише је стало до тога да буде свежа а тиме млада и лепа, а то се постиже негом коже, препаратима која њој индивидуално одговарају. Посетите стручњаке, питајте за савет, послушајте га бићете задовољни. Добите и бесплатан преглед
КОЗМЕТИКА „ЖАНА“ КРУНСКА УЛ. 4
(Краља Фердинанда 2-а)
Вршимо ручну и електричну масажу лица, тела и косе. Отстранујемо: бубуљице, брадавице, флека, маље, длачице и друге недостатке коже. Молимо певање даме да добу са својим тоглипама — флашицама — исте купујемо.
39450, 1-1

Чувајте обућу
НАЈБОЉЈУ ТЕРПЕТИНСКУ ПАСТУ ЗА ОБУЋУ У УКУСНИМ КУТИЈАМА ОД БЕЛОГ ЛИМА ПРОДАЈЕ САМО ТРГОВЦИМА ПРЕДУЗЕТЕ
„Уранија“ ПЕТАР М. РАДОСАВЉЕВИЋ
БЕОГРАД, КРАЉА АЛЕКСАНДРА УЛ. БР. 340. ТЕЛ. 43-312
Чековни рачун код Поштанске штедионице број 61.374.
39452, 1-5

»ВРАЧАР«, продаје: трпезарије, спаваће собе, комбиноване ормаре, тепихе, слике, све антиквитете, порцелан и злато.
»ВРАЧАР«, ЦАРА НИКОЛЕ УЛИЦА БРОЈ 49 — ТЕЛЕФОН 40-579
39440, 1-2

ИГРА ПОД МАСКОМ

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У разним европским престоницама у последње време избила је на сцену једна чудна игра. Играчица с маском Ода Шотмилер лансирала је својим снажним пластичним играма ту необичну уметност и освојила публику.

Ода Шотмилер је истовремено вајарка и играчица. Интензитет живота исто колико и величина и лепота њених покрета увек понова захватају публику, и остављају за собом блажени осећај проживљеног изражавања, како се то само врло ретко може да сретне у животу. Смисао за пластику који је својствен вајарки и смисао за покрет који је природан код играчице сливени су у целину код Оде Шотмилер. Човек увек изнова пада у искушење да уобличи и устали сталну форму лажмотива њених покрета, њеног корачања или ритмике клечања, њених тако пуних живота таласања руку и лепршаве лепоте тога живота који налази свој изражај.

Уствари, има она на своје програму врло лених и убедљивих игара и без маске, као што је то на пример „Свечана предигра“ или „Песма за игру“, али тек када се маска појави у пуној мери се проживљује оно необично и дотле још невиђено. Тако на пример у игри „Тајанствена појава“ у којој Ода Шотмилер наступа са једном крутом златном маском на лицу, повлачи гледаоца потпуно собом у египатски свечано расположење, одећом и покретом, баш огромним контрастом између непомичности маске и расипничког богатства и слободе покрета. У игри „Коб“ има она моментата готово античке силне корачаја и немог дозивања. Одозго на коси носи она ту маску, и у првом тренутку показује своје младо лице, потом спушта главу, скрива лице иза руку. И тада зуре у забуђеног гледаоца тврда скоро еринијевски опомињући на судбину, маска. Дејство је необично снажно и једва да га играчица може достићи у некој другој игри. Тако на пример, Ода Шотмилер у „Малој серенади“ има сасвим припијену фантастичну маску Пијероа, белу са великим црвеним устима и огромним светлоплавим очима које потсећају на наочари из којих блистају загасито плаве зенице. Исто тако загасито плава шал обвija бисту и допушта покретима ногу да развију невероватну лакоћу која готово нема везе са земљом и носи вас у један етерастички свет духова.

1) Ода Шотмилер у једној Пијеро-маски, белој са блиставо плавим очима и јако црвеним уснама.
2) Играчица Ода Шотмилер у „Игри с мачем“.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

3) Играчица с маском, Ода Шотмилер, има у овој игри необичну кривину и језиви маску која још јаче истиче покрете тела.

4) Ода Шотмилер у игри „Коб“ и „еззи зрн“ још јаче показује јаке моменте античке силне

Не остављај за сутра...

Знамо добро да се ништа само од себе неће урадити. А ако је занета потребно да урадио ово или оно, онда је боље да се то уради одмах него „доцније“. Како је дивно оно осећање после обављеног посла; док је стална мисао: тај посао ме још очекује, оно и оно треба да буде готово — у стању да ускрати сваку пријатну забаву, свако расположење. Али то још није најгора последица одлагања посла — за доцније. Просто невероватно, али све оно што чека на исправку, на чистишење, уређивање, или најпосто, све ствари које на нешто чекају, невероватно се брзо множе, као гљиве после кише. Уверите се сами: У корпицу за крпљење спремите један пар свилених чарапа с рупицом на пети и одбеглом жицом — за доцније, и кад се на њих „доцније“, а то је отприлике после недељу дана сетите, за чудо, тамо су се већ нашла четири пара. Или покушајте једанпут да одложите прање судова после ручка („данас имам тако мало судова, да се уопште не исплати да их перем, а затим осећам се тако уморна“). После вечере са највећим запрепашћењем видећете да имате пуну кујну прљавих судова, куд год само оком погледате.

И не само да се ове ствари које смо оставили за сутра множе, већ оне сутра изискују много више времена и труда да се доведу у ред, него данас. То не важи само за домаћинство. Спремате ли се на пример у канцеларију и

ујутру примећујете на вашој кеђељи ва рад, малу, једва приметну рупицу која није сасвим раширена. То није толико хитно — мислите у себи, — увече ћу то већ поправити. А увече се враћате са огромном рупом из које вири читав лакат. Сада више не можете то место „заштоплати“, сада морате да уметнете парче. И тако је то са сваким послом који се одлаже за сутра, зато што немамо доста воље за то или нам тобоже није неопходно потребна. Не, немојте никада ни један посао остављати за сутра, нити за доцније. Посао кога се без оклевања прихватите много ће брже бити свршен и неће вам стајати на путу, док је помисао на неки посао који вас неизоставно чека непријатна и увек вам се намеће. Нарочито у тренуцима када хоћете да мислите на веселије ствари него што су то рецимо препун сто стварима за шивење, неиспеглаи веш и хрпа неискрпљених чарапа.

Одлагати посао, који најзад ипак морамо свршити, исти је као одложена операција која се мора обавити и од које зависи здравље човека. Постоје пацијенти који се не могу никако решити да се оперишу и радије трпе и играју се речом „доцније“. Само што често од тога „доцније“ буде напослетку — доцкан. Одлагањем се никада не може избећи извршење неког посла.

Много је пријатније решити се једне досадне дужности и неопходног по-

Мода некад и сад. Елегантан капут украшен крзној сребрне лисице. Од истог је крзна направљена и укусна шубара. Овај модел одговара витким дамама.

Модерно осећање

(Fotos: E. S.)

СПРЕМАЊЕ ЗИМНИЦЕ

Пекмес од шљива

Најблагодарије воће свакако су шљиве, јер се од њих може скувати пекмес без шећера, зато не сме ни једна домаћица да пропусти спремање зимнице од овог воћа.

Шљиве се оперу у више вода, па се из одабраних зрелих шљива поваде коштице. Шљиве се самелеу на машини од меса, а могу се кувати и целе. За време кувања непрестано се меша, да не би загореле. Пекмес је готов када падају велики комади са варјаче, или када се варјача провуче кроз пекмес, дно шерпе остане чисто.

Од 4 кг. шљива добија се 1 кг. пекмеза. У пекмес може да се стави мало рума и цимета ради мириса. Пекмес се сипа врућ у загрејане тегле, а повезује се кад се ухвати скрама — кора на тегли, а тада је већ охлађен.

Ако се у већим количинама кува, сипа се у земљане судове — лонце — или у сандучиће обложене пергаментом. Чува се на сухом промајном месту.

Корисно је напоменути, да ако су шљиве зреле, добро је да стоје неколико дана. Тада ће се пекмес много брже скувати а биће и слађи. Највише нека стоје 3 дана. Тако ће се уштедети и у дрвима. То се може учинити само са шљивама које су сасвим здраве.

У средини — Скупоцена ташна у „гоблен“ раду, вокеурена рајом који је такође рична израда.

Лево — Елегантан мантил са кимоно рукавима. Упидљив је нарочито начин заокрцавања у облику кецеље. Овај део украшен је крзној поларне лисице.

сла, него окретати се око ње и уверавати себе како тај посао може да чека. Никада не можете знати, неће ли сутрашњи дан донети много других нових послова, тако да нећете уопште стићи да свршите онај одложени посао.

Била једном једна жена која је савила један ћилим који јој није био потребан и однела га на таван.

— Сутра га морам одмах посути нафталином, убеђивала је себе.

Међутим, сутра је прала рубље, прекосутра имала је посету, затим јој се разболела ћерчица, а кроз недељу дана на ову обавезу сасвим се заборавило. И кад се она после дужег времена сетила ћилима и отрчала на таван, било је доцкан. Мољци су већ свршили са гозбом. Из овога следује да често посао који смо одложили не морамо после уопште обављати, јер је доцкан.

Вредност тепиха

ЦЕНИ СЕ ПО КВАЛИТЕТУ, ВЕЛИЧИНИ И СТАРОСТИ

Наши листови у последње време обилују огласима у којима се нуде на продају или купују теписи. Трговина овим артиклом Оријента узела је код нас велике размере. Не каже се узалуд да добар ћилим више вреди од сребра и злата. Али, тешко је знати шта вреди који ћилим, јер се и ту тражи велика стручност.

ма, који су имали руком рађене тепихе. Александар Велики, славни македонски владар, после битке код Граника, послао је својој мајци Олимпији уз златне пехаре и друге драгоцености такође и пурпурне тепихе, заплењене у напуштеним шаторима персијских принчева. Ни до данас још није утврђено да ли почетак везених и ткањих тепиха треба тражити у кршевитим планинама Кавказа, или код старих номадских племена Персије, Туркменије, Белуџистана, Авганистана или у старој Кини.

И данас се још на Истоку тепих производи само руком. Оријенталац, који се тим послом бави, већ од раног детињства учи се техници ткања и везивања чворова, па га ниједна машина у томе не може да замени.

Вредност тепиха цени се по квалитету рада, пореклу, материјалу, допунљивости шара, по величини и старости. Уколико је већи број чворова на 10 см. дужине, утолико је тепих и скупљи. Главна саставна материја тепиха су вуна и памук, ређе свила и камиља длака. Тепих бојадисан биљним бојама има већу вредност од оних обојених хемским бојама, пошто су биљне боје трајније, временом постају лепше, нежније и добивају диван сјај. Укусност шара и хармонија боја дејствују различито на поједине укусе. Ипак у одабирању тепиха женски укус је инстинктивно сигурнији.

Ретко када ће место тепиху бити на зиду; он је прављен за под. Када се у пеку просторију ставља више комада, потребна је нарочита пажња да се изабере комади складни по величини и мустри који ће лежати један до другог. Иначе ће базарско шаренило несрећно изабраних комада да делује само одбијајући.

Код „старости“ тепиха имају реч једино стварни стручњаци. Само се онај тепих може назвати „антик“, за кога се несумњиво утврди да је стар бар 80 до 100 година. При куповини антик-тепиха треба се нарочито чувати кућних продаваца и нестручних радњи са њиховим „ретким приликама“ и арапским бајкама.

Трајност појединих тепиха зависи од квалитета материјала из кога је начињен, а и од начина чувања. Дужина живота већих тепиха може се утро-

стручити ако се подметне филц одговарајуће величине или какав јетинији ћилим.

Змена појединим теписима дају се највише по местима или покрајинама у којима су рађени. Порекло се познаје по материјалу, врсти рада и другим важним особинама; у чему је потребно стручно знање. Од малоазиских тепиха познатији су Смирна, Ушак, Мелас, Ладик и анадолски тепихи, које раде номади и сељаци, најчешће за молитву. Чувени су и Ђордес, Бандерма, Муђур, Јирикен и Султан, затим специјални турски тепихи Сивас, Борлус и Шах-Абас.

На Кавказу живе и данас још многобројни остаци разних народносних група и племена, раздвојени високим планинским венцима. Зато им и тепихи показују сталност у погледу облика и квалитета. Најомељенији и најпознатији су им тепихи Казак, Куба, Зејхур, Ширван, Карадаг и Карада.

Персијски тепихи су најлепше драгоцености Истока. Најпопуларнији су Сарук, Тебрис, Мешед, Кирман и Корасан. Поред староседелаца у Персији видну улогу у изградњавању појединих врста тепиха имала су и номадска пле-

мена Курда, Бахтиара, Јура и Кашкана. Чувена је и највећа „Петар“ персијска индустрија тепиха.

Даље на Истоку познати су тепихи Бохара, који се нарочито свиђају женском свету, затим туркменски тепихи.

Китески тепихи нису нарочито старог порекла. Минг-тепихи нису старији од Киен-Лунга. У Тиенцину се производе у великом броју као трговачка роба намењена Европи.

Оријентални тепихи старијег порекла рађени су за домаћу употребу и зато им димензије нису погодне за европске прилике, на које су квалитативно много бољи од оних, који су намењени за продају у Европи и Америци.

Начин рада оријенталних тепиха препесен је и на Балкан. Најбоље тепихе даје Грчка, захваљујући избеглицима из Турске, особито из Јерменије, Скопље, Пирот и Приштина израђивали су пре овог рата одличне тепихе. Сарајевска ткаоница са својим ћилимима била је такође на гласу. Производња тепиха и трговина са њима може нашем народу да осигура лену и сталну материјалну корист.

Н. Ковачевић

Ако сте претерано сунчали лице...

Зашто жене тако чезну да имају тамањен тен и у лето покушавају на све могуће начине да га стекну? Постоји једна основна ствар коју би жене требало да имају на уму: при тен чини жену старијом. Безопасан је само за младе девојке. Жена после тридесет година не би смела да поцрни. Осим тога, сунце веома квари кожу на лицу. Сува кожа под утицајем сунца још се више осуши, набора, добије црне и дрвене флеке. Жене са маснијим теом с отвореним порима, добију још веће отворе у порима. Осим тога и разни ексеми долазе од претераног сунчања масне коже.

Сунце је здраво, али не за свако лице. Може и цело тело да преплане, али лице треба чувати.

Само бубуљицава лица могу се излагати сваком, па и најјачем сунцу.

Лето је прошло, али нека ови савети буду добродошли женама и за идну годину. А оне које нису знале, или нису хтеле овог лета своје лице да сачувају, па сада пате од флека, црвенила, митесера, бора, треба озбиљно да се сада постарају за своје лице.

Суве коже које су летос упропаћене треба подвргнути масажима. Увече је потребно умивати се жуманцем или трицама од бадема. У воду за умивање ставите мало винског сирћета или сок од лимуна. После умивања лице премазати добрим ноћним кремом. Сада се у модерној козметичкој употребавају кре-

мови на биолошкој бази. Употребљавају се сокови од цвећа, воћа, много поврћа. Ови кремови садрже у себи много витамина и врло су добри за кожу. Нарочито кремови на бази сока од краставаца. Они омекшавају кожу и чисте је од флека.

Овај рецепт је нарочито добар за суве коже:

Белог воска	10,75 грама
Спермасета	13,5 "
Бадемовог уља	50 "
Сока од краставаца	10 "

Масне коже које су за време лета настрадале треба најпре очистити од митесера. Масла лица се морају прати увече млаком водом и сапуном. У воду треба ставити боракаса. Умивање завршити хладном водом. После умивања поквасити лице лосионом за стезање пора. Преко дана употребљавати нарочите кремове и пудер за масне коже.

Да би се флеке изгубиле са масног, грубљег лица, може се употребљавати овај лосион:

Висмут субнитрици	10 грама
Беле живе	2 "
Оксида цинка	6 "
Венецијанског талка	6 "
Глицерина	20 "
Дестилиране воде	100 "

Овај лосион је шkodљив за кожу. С тога чим се изгубе флеке (оне се изгубе за 15—20 дана) треба престати са његовом употребом.

Београдски основци за наше заробљенике

Још прошле године образован је у основној школи „Вук Караџић“ у Палилули одбор састављен од бака и њихових наставника за одашњавање пакета непознатим српским заробљеницима у Немачкој. Одзив бачких родитеља у овој племенитој акцији био је тако свесрдан да је одбор био у могућности да од почетка ове школске године пошаље око 80 килограма разних животних намирница у пакетима за наше заробљенике без породица.

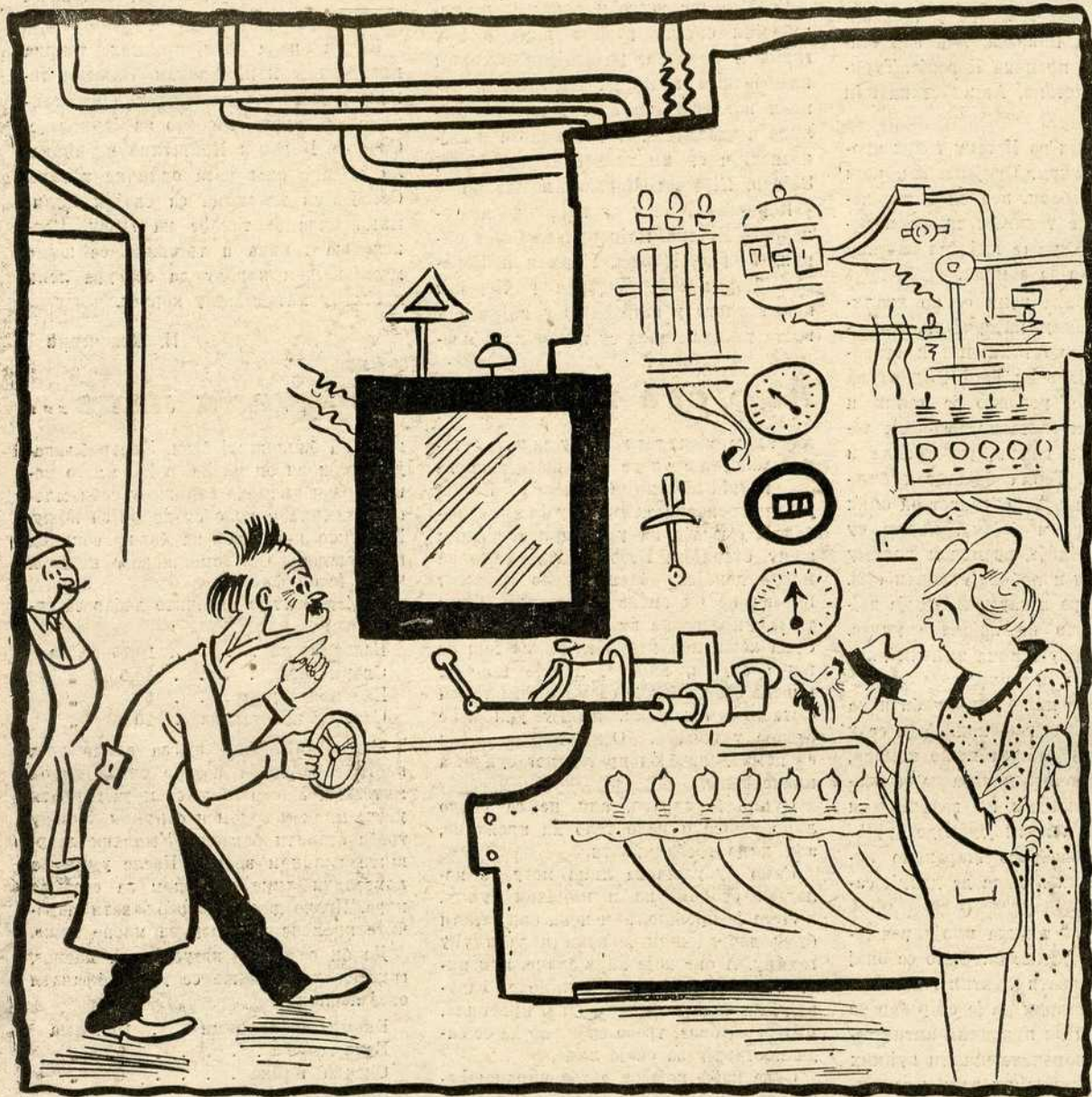
— На тај начин — кажу наставници основне школе „Вук Караџић“, — деца су могла да шаљу по седам до десет пакета месечно нашим заробљеницима у Немачкој који немају породице ни сродника у домовини. Деца сама пакују пакете, попуњавају листе и носе их на пошту.

Школска управа верује да ће овај пример ободрити и многе друге малишане по београдским основним школама и њихове наставнике.

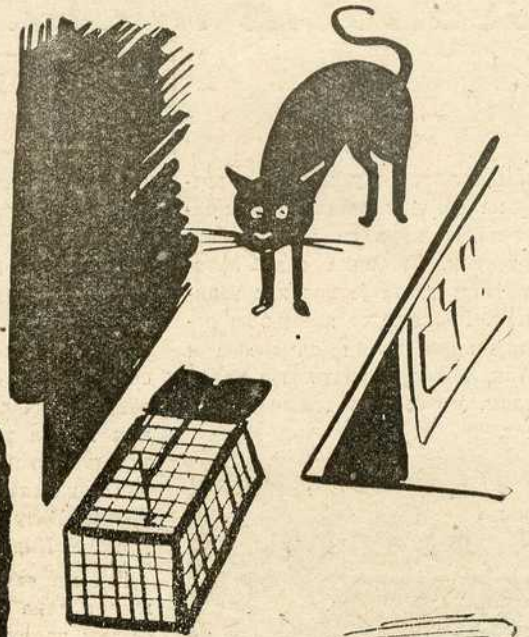
(Снимак: А. Симић)

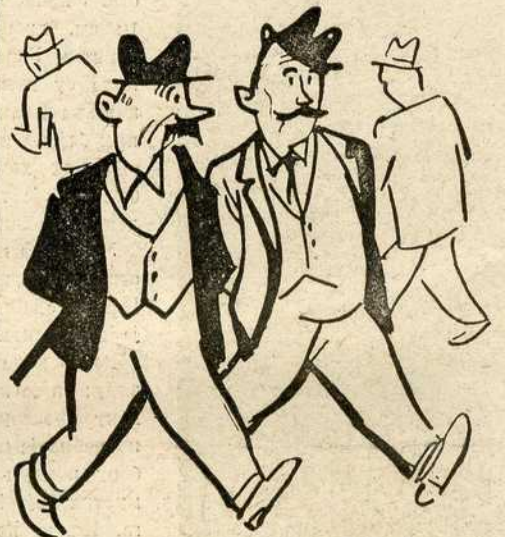
КОЛО ХУМНОРА

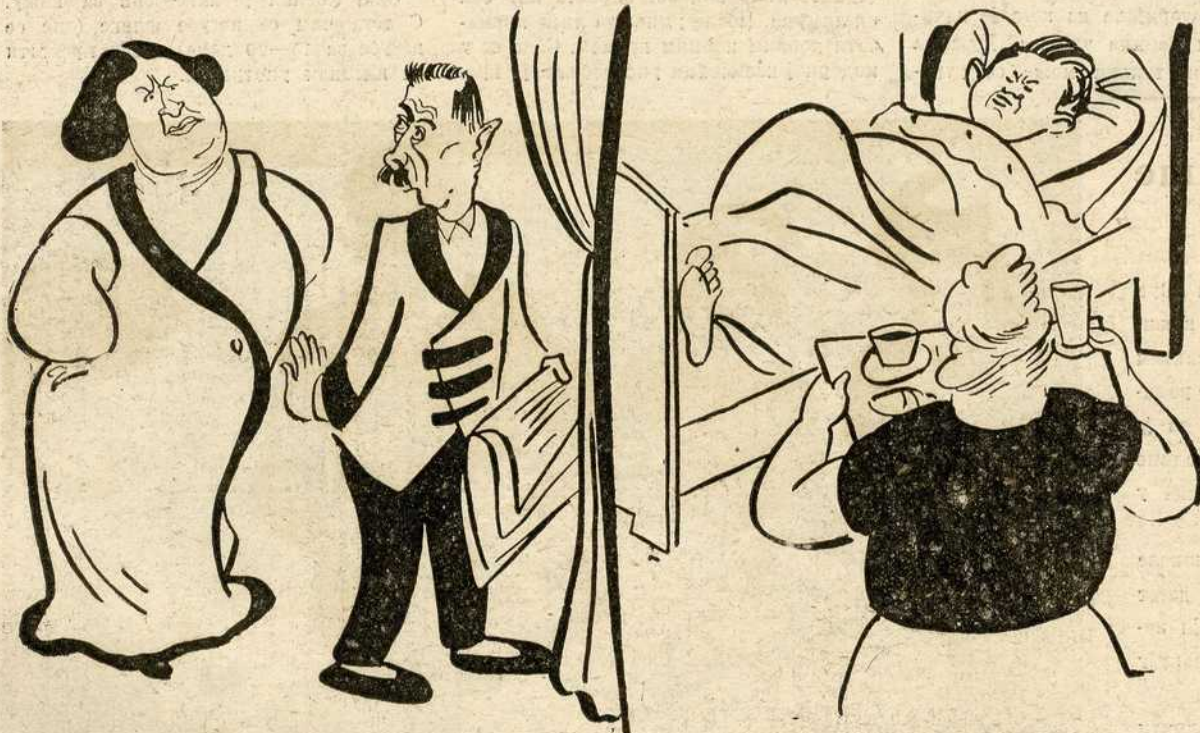
— Као што сте видели на овом стаклу то вам је телевизија...
 — Знате, ја сам више дошла због телета, а мање због визије...

— Е, ово нема смисла. Нигде сланинице и мишоловци.

— Ја никад не плаћам своје старе дивове.
 — А, нове?
 — Њих пуштам да застара.

— Ти се изгледа радијеш овоме кулуку?
 — Јако. На тај начин моћићу бар једанпут у месеци да променим команду.

— Хајде, срце мамито, устани, И сунце је устало још пре три сата...
 — Јесте, али сунце није играло покера до пет сати, већ је легло да спава синоћ и седам.

— Откад тако чудно изгледаш?
 — Откако решавам укрштене речи.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А